

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

AVGUST 2021

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 10. 9. 2021

Končna redakcija: 10. 9. 2021

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič, Anja N. Huš

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za avgust 2021

Med avgustovskimi odzivi so po številčnosti, več sto jih je bilo, prevladovali odzivi glede domnevnih sprememb TV-sheme, o katerih so gledalci brali na družbenih omrežjih, spletu in tisku. Največ gledalcev je pozvalo k ohranitvi oddaj Zvezdana in Studio City. Varuhinja je pritožnikom posredovala pojasnilo generalnega direktorja RTV Slovenija Andreja Graha Whatmougha, da bodo oddaje še naprej predvajane v enakem obsegu in v ustaljenih terminih.

Zelo odmevne so bile olimpijske igre v Tokiu. Največ odzivov so prispevali gledalci, z vprašanji in mnenji o sporedu in komentiranju TV-prenosov. Varuhinja je napisala mnenje glede seksističnega komentiranja ženskih atletskih disciplin.

Ob oddaji Intervju, v kateri je gostoval ustanovitelj zavoda Iskreni, je varuhinja pripravila daljše poročilo z mnenji in priporočilom ter povzetkom dosedanjih ugotovitev glede žanra intervju.

V obravnavah spletnih člankov na MMC, povezanih z epidemijo covid-19, je uredništvo spomnila na pomen odgovornega, celovitega, poglobljenega in natančnega informiranja o javnozdravstvenih vsebinah.

Kot iztočnico za razpravo o enakomerni regionalni pokritosti Slovenije v programih RTV je v sodelovanju z uredništvoma TV Koper in TV Maribor pripravila analizo - na primeru oddaje Ljudje in zemlja.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Kdo komentira krizo v Afganistanu?	4
Ob dnevu spomina na porajmost	4
Nič o letalskem mitingu	5
Zadeva Intervju/Vovk	6
Poročanje o epidemiji in ukrepih	8
Ali voditelj sme komentirati?	10
Govor prvaka SDS na TV SLO 3, drugič	12
Poročanje o incidentu na Triglavu	13
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	14
Koliko filmov je dovolj filmov?	14
O prenosih bogoslužij	16
Serija ni bila predvajana do konca	17
Balkan v plamenih: napaka v prevodu	17
Neprevedena pesem ob koncu filma	17
Hvala za Ku'Damm 56!	18
III. ŠPORTNI PROGRAM	18
Olimpijske igre v Tokiu	18
Sekszim in komentiranje OI	22
Sprejem olimpijcev brez košarkarjev	23
Komentiranje paraolimpijskih iger	24
Pohvalimo!	24
Pomembne nogometne tekme sodijo na javno televizijo!	25
Politika in šport	26
IV. PROGRAM PLUS	27
Karaoke bar: je to kakovostno razvedrilo?	27
Pohvaljeno poletno jutro	29
V. SPLOŠNO	29
»Ukinitve« oddaj (Zvezdana, Studio City)	29
Kaj sodi na TV SLO3 in zakaj ne bi imeli še TV SLO4	31
Zakaj oddaje zamujajo?	32
Prezrti deli Slovenije? Primer oddaje Ljudje in zemlja	33
RADIO SLOVENIJA	34
I. VAL 202	34
O ponovitvah in slovenski popevki tedna v angleščini	34
II. RADIO SPLOŠNO	35
Spremembe programske sheme	35
MMC	36
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	36
Ko je citatno naveden napačen podatek	36
Ko zdravstveno trditev izreka pravni strokovnjak	37
Neažuriran podportal »Koronavirus«	39
Pomanjkljiv članek o epidemičnih razmerah na Islandiji	39
Spored OI in nastopi slovenskih športnikov	41
Kaj pa ženska odbojka?	42

II.	UPORABNIŠKE VSEBINE	42
	Ugašanje portala Moj splet	42
	Moderiranje blogosfere in širjenje dezinformacij	44
	Komentiranje na spletnem mestu rtvslo.si	46
III.	STORITVE	48
	Spremljanje olimpijskih iger v tujini	48
RTV SLOVENIJA		49
I.	JEZIKOVNA KULTURA	49
	Človek, oseba, pieteta	49
II.	OGLAŠEVANJE	50
	Oglasi med oddajo Dobro jutro	50
	Moteče branje radijskega oglasa	51
III.	DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	52
	Netolmačen Dnevnik	52
	Pohvaljeni zvočni podnapisi	52
IV.	SPLOŠNO	52
	Pohvale za projekt Olimpijske igre	52
	Covid-19: informiranje o javnem zdravju, avgust	53
	O razmerah na RTV	53
PRILOGI		56
	Priloga 1: Zadeva Intervju/Vovk, odgovor varuhinje	56
	Priloga 2: Prezrti deli Slovenije? Primer oddaje Ljudje in zemlja	60
STATISTIKA		62

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Kdo komentira krizo v Afganistanu?

Gledalka **L. Š.** je po Odmevih, 16. avgusta vprašala, zakaj sta razmere v Afganistanu komentirala gosta, ki po njenem mnenju dogajanje v tej državi ne poznata tako dobro kot dr. Primož Šterbenc.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**

»Dr. Šterbenc je bil gost Odmevov v torek, 17. avgusta skupaj z Romanom Turšičem, vodjo afganistanskega urada ITF - Ustanove za krepitev človekove varnosti. /Dan prej/ sta bila gosta oddaje dr. Vladimir Prebilič s Katedre za obramboslovje Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in Srečko Zajc, visoki uradnik ministrstva za obrambo, ki je bil v več slovenskih civilnih misijah v Afganistanu, nato pa so dogajanje v Afganistanu analizirali naši trije dolgoletni in izkušeni dopisniki iz Bruslja, Moskve in Washingtona: Mojca Širok, Vlasta Jeseničnik, ki je večkrat poročala iz Afganistana, in Andrej Stopar. V tem tednu smo v studiu Odmevov gostili tudi ministra za zunanje zadeve in za obrambo.«

Ob dnevu spomina na porajmost

Gledalec **A. K.** je pisal glede poročanja o dnevu spomina na romski holokavst (porajmost), ki ga je Evropski parlament razglasil l. 2015, da bi se vsako leto 2. avgusta – na dan, ko so v koncentracijskem taborišču Auschwitz izvedli množično usmrtitev Romov - spomnili na nacistično iztrebljanje Romov. Poročilo je povzelo dogajanje na spominski prireditvi v Mariboru (Noč, ko so violine obmolknile), gledalec pa je menil, da bi bilo treba omeniti tudi druge primere nasilja nad Romi.

»2. avgusta se je ves omikan svet spomnil genocida Romov med drugo svetovno vojno. O tem ste poročali tudi na RTV Slovenija v Dnevniku ob 19 h, niti z besedo pa niste omenili množičnih pobojev Romov v Sloveniji, kjer so partizani leta 1942 iztrebili cele romske vasi v Kanižarici, pri Sodržici in okoli Krima. Le v Iški so partizani umorili 53 Romov, med njimi 25 otrok, mlajših od 14 let in eno nosečnico tik pred porodom. Se vam zdi, da genocid Romov v Sloveniji ne zasluži niti omembe le zato, ker njihovi morilci niso bili nacisti, ampak komunisti?«

Urednik notranjepolitičnega uredništva v Informativnem programu TV Slovenija **Dejan Ladika** je v odzivu zapisal:

»Gledalcu se zahvaljujemo za pozornost in odziv. 2. avgust je mednarodni dan spomina na žrtve nacističnega genocida nad Romi in ob tem dnevnem dogodku smo pozornosti namenili tej tematiki in pripravili zelo tehten prispevek v Dnevniku. Da bi s tem zmanjševali ali zaničevali druge tragičnega dogodke, ki jih omenja gledalec, ne drži, saj smo o njih v preteklosti večkrat poročali, o poboju Romov v soteski Iške še

zlasti obširno in celo ekskluzivno. In seveda se strinjam, da je treba spomin na vse te dogodke ohranjati, predvsem kot opomin, da se take grozote nikoli več ne bi ponovile.«

Varuhinja je menila, da je bil prispevek, glede na fokus in kontekst, celovit:

»Urednikovemu zapisu lahko dodam le še, da se v pripravi dnevnoinformativnih vsebin pogosto zastavi dilema, ali in kako nadgrajevati informacije oz. širiti kontekst. Strinjam se z vašim razmišljanjem, da bi v tem konkretnem primeru poročanje lahko nadgradili oz. razširili z informacijo o Romih, ki so bili žrtve revolucionarnega nasilja med in po 2. svetovni vojni na ozemlju Slovenije. Možnih razširitev in kontekstov je še bistveno več, npr. o drugih etničnih pobojih ali genocidih v zgodovini itd. Ne morem pa se strinjati, da bi bilo poročanje – glede na prej opisana fokus in kontekst – pomanjkljivo.«

Nič o letalskem mitingu

Gledalka **A. K.** je vprašala, zakaj v Dnevniku, 15. avgusta, ni bilo poročila o letalskem mitingu v Mariboru. Odgovorni urednik regionalnega programa TV Maribor, **Tomaž Karat**, je odgovoril:

»V nedeljo 15. 8. 2021 je novinarka, ki je bila zadolžena za pokrivanje pomembnejšega dogajanja za potrebe Informativnega programa TV Slovenija bila na Ptujski Gori, kjer je posnela reportažo o tradicionalnem romanju in maši, nato pa je snemalna ekipa odšla na Pohorje, saj je za športni program morala posneti dogajanje na tekmi za svetovni pokal v gorskem kolesarstvu.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija, **Manica J. Ambrožič**, je dodala, da bi ob pestrem dogajanju ta konec tedna (praznik, Haiti, Afganistan) to temo težko uvrstili v TV Dnevnik.

»Smo pa pred dogodkom pripravili napovedno vest in izjavo, ki smo jo objavili v Slovenski kroniki.«

V **varuhovi pisarni** smo dodali pojasnilo, da uredništva dogodke selekcionirajo in jih spremljajo glede na zmožnosti in prioritete:

»Uredniki se morajo tako dnevno na podlagi novičarskih kriterijev (bližina, množičnost, pomembnost itd.) odločati, kateri prispevki bodo pripravljani in objavljeni v programih, ob tem pa morajo upoštevati tudi številne omejitve, od tega, da ekipe ne morejo biti vedno in povsod zraven, do števila in dolžine predvajanih informativnih oddaj. Tega ne pojasnjujemo kot advokati TV Slovenija, ampak ker menimo, da je prav, da gledalci (poslušalci, bralci, uporabniki) razumete vse okoliščine, ki privedejo do določenih programskih odločitev.«

Zadeva Intervju/Vovk

Varuhinja je prejela tri odzive glede oddaje oz. napovednika oddaje Intervju, v kateri se je novinar Jože Možina pogovarjal z Igorjem Vovkom, ustanoviteljem zavoda Iskreni (8. avgust, TV SLO 1). Skupni imenovalec teh odzivov je vprašanje, ali je bil TV-pogovor v delu, ki se nanaša na položaj, delovanje in pravice skupnosti LGBTQ ter ustavno pravico do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, skladen s standardi javnega medija.

Poudarki iz odzivov:

»Zakaj so na javni RTV SLO dovoljene oddaje, kjer gostje netijo nestrpnost ter izključujejo, diskriminirajo, da ne rečem obsojajo marginalne skupine in vsiljuje svoje mnenje zoper ustavno pridobljene pravice o svobodnem odločanju o rojstvih svojih otrok (55. člen ustave RS). Mnenje gostov pa še spretno usmerja voditelj oddaje sam.« (M. P.)

»Prosim za vaš uraden odziv in javno pojasnilo, kako na RTV razumete ideološko "uravnoveženje" programa? Kako določate mejo med predstavitvijo različnih pogledov na ljudem pomembna družbena vprašanja in spodbujanjem diskriminacije in posmehovanja do bork in borcev za enakost marginaliziranih in družbeno nepriljubljenih skupin? Izpraševalec ni odgovoren za izjave intervjuvanca/ke je pa odgovoren za svoj odziv nanje, ali pač ne?« (S. L. in J. J.)

Gledalec V. S. je opozoril na citat »Smo proti LGBT ideologiji«, ki je bil izpostavljen v napovedniku oddaje:

»Ne želim si predstavljati naše družbe, kjer bodo najudarnejše napovednike začnjal citati: "Smo proti rasni enakosti ...", "Smo proti katoliški veroizpovedi ..." "Smo proti generacijski solidarnosti ...", "Smo proti uvažanju tujih delavcev", "Smo proti kulturi narodov bivše države" ... Pri mojem polnem zavedanju in doživljanju že sam napovednik v video obliki (na povezavi) in namigovanje gosta spodbuja nestrpnost, ki temelji na podlagi spolne usmerjenosti, s čimer po moji domnevno krši 297. člen KZ in s tem verjetno tudi notranje akte RTV. Tovrstna nesprejemljiva retorika (in stališča) zoper katerokoli družbeno skupino erodira družbeno povezanost, enakost in zaupanje, ki se jih uniči veliko hitreje, kot zgradi.«

S. L. je varuhinji v vednost poslala tudi javno pismo, v katerem je mdr. zapisala:

»Kdorkoli lahko meni, da so osebe z nevečinskimi spolnimi orientacijami, ki jih brez škode za druge ljudi, prakticirajo soglasni odrasli, bolniki, ki jih je treba zdraviti in da so neprimerni za starševstvo lastnih bioloških ali posvojenih otrok, nihče pa na nacionalni televiziji, ki deluje v državi, kjer je diskriminacija na osnovi katerekoli osebne okoliščine prepovedana v Ustavi, nima pravice napadati manjšinskih skupin, ki se še vedno krčevito borijo za to, da bi jim priznali enake pravice kot vsem drugim, in

jih nesramno obtoževati, da želijo mimo vrste izrivati neplodne dvospolne pare pri posvojitvah.«

Z odzivi je varuhinja seznanila pristojno uredništvo in prosila za odziv. Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je odgovorila:

»Pri izbiri sogovornikov za oddajo Intervju so vsi trije voditelji oddaje avtonomni. V zasnovi oddaje je, da v njej ne gostimo politikov, v rokah ustvarjalcev oddaje pa je, da prepoznajo, kdo so ljudje, ki zaslužijo predstavitev. »Kako določate mejo med predstavitev različnih pogledov na ljude pomembna družbena vprašanja in spodbujanjem diskriminacije in posmehovanja do bork in borcev za enakost marginaliziranih in družbeno nepriljubljenih skupin?«, je po mojem ključno vprašanje, s katerim se kot javni medij v tej vse bolj polarizirani družbi z vse bolj srdito retoriko srečujemo vedno pogosteje. Spodbujanje diskriminacije in posmehovanje ni, ni bilo in ne more biti uredniško načelo. Pri izbiri sogovornikov sledimo pluralnosti in vedno pričakujemo, da bo izražanje mnenj spoštljivo, brez spodbujanja nestrpnosti in s tenkočutnim razumevanjem različnosti in enakopravnosti. Žal ni vedno tako; uredniško delo pa je v teh časih, kjer se prepadi v družbi krepijo, vedno bolj razpeto med interesom po zagotavljanju pluralnosti različnih mnenj in skrbjo, da ob tem ni pohojeno dostojanstvo kogarkoli; posameznika ali skupine. Vsem, ki jih je omenjena oddaja prizadela, se opravičujem.«

Varuhinjin odgovor vsebuje **MNENJE** in **PRIPOROČILA**. V njem je med drugim povzela **ponavljajoča se priporočila** v zvezi z oddajo Intervju. V celoti je odgovor objavljen kot **PRILOGA 1** na str. 56. Na tem mestu objavljamo **poudarke**:

»Menim, da je urednica z opisom precepa, v katerem se znajde uredništvo, ko išče najprimernejši način za obravnavo družbenopomembnih tem, dragoceno prispevala k medijski razpravi. Menim pa tudi, da imajo uredništva na voljo vse vzvode za sprejemanje dobrih programskih odločitev, in sicer z upoštevanjem zasnove oddaj, izbiro ustreznega žanra, fokusa in konteksta obravnave ter doslednim spoštovanjem [Poklicnih meril in načel novinarske etike](#) ter [Programskih standardov](#). Menim, da tudi posamezni programski ustvarjalci znotraj teh okvirov najdejo dovolj smernic za reševanje poklicnih in etičnih dilem. **Menim, da so glede konkretne vsebine opozorila občinstva upravičena in da programska vsebina ni dosegala pričakovanih standardov.** Menim tudi, da so uredniška opravičila vselej dobrodošla, pri čemer pa se z opravičilom zgolj tistim, ki jih vsebina osebno prizadene, ne bi smeli izogibati resni razpravi o napakah, zlasti ponavljajočih.« (....)

»Pri tem poudarjam, da **nikakor ne gre za dilemo, o čem se v javnem mediju sme ali ne sme govoriti, ampak za načela, kako naj se o čem govori.** Menim, da mora biti v

javnem mediju dovolj prostora za različne poglede – tudi takšne, s katerimi se del občinstva ne more poistovetiti ali jih ne razume in jih ne more sprejeti. Menim, da javnost urednikom in novinarjem ne more odrekati pravice do avtonomne izbire tem ali gostov, kakor tudi **ni upravičeno pričakovati, da bodo idealizirali stvarnost ali jo prikazovali takšno, kakršna ni**. Če denimo v družbi obstajajo predsodki ali nesoglasja in se o njih razvnamajo razprave je o tem treba poročati, navzkrižja ali kontroverze pa predstaviti v programih javnega medija.« (...)

»Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija, vsem uredništvom RTV Slovenija, ki gojijo žanr intervju, in vsem novinarjem, ki vodijo pogovorne oddaje, bom vnovič **priporočila** poglobljeno razpravo o žanrskih ter poklicnih in etičnih usmeritvah za pripravo kakovostnih pogovornih vsebin.«

Poročanje o epidemiji in ukrepih

Tudi avgusta je varuhinja prejela več sporočil, v katerih so gledalci izražali mnenja, da bi moral javni medij uravnoteženo prikazovati mnenja »eminentnih tujih znanstvenikov«, ki imajo pomisleke o epidemiji. Na splošne zapise je podajala splošna pojasnila.

Gledalka **N. T.** je med drugim zapisala, da TV Slovenija o epidemiji poroča pristransko in da je zamolčala proteste, ki v tujih prestolnicah potekajo zaradi ukrepov za zaježitev epidemije. Iz **varuhinjinega** odgovora:

»...v Dnevniku TV Slovenija (če se omejim na to oddajo TV-medija) redno poročajo o večjih protestnih zborovanjih po svetu, npr. zadnje štiri četrtke zapored o protestih v Parizu, prejšnji teden v Berlinu itd.

Pojasnjujem, da uredniki v dnevnoinformativne oddaje uvrščajo izstopajoče svetovne novice. Ne vem, ali je 5 tisoč berlinskih protestnikov v 83-milijonski Nemčiji ali 200 tisoč pariških protestnikov v 67-milijonski Franciji mogoče šteti med zborovanja, ki izstopajo po množičnosti in bi bila zato posebej relevantna za slovensko občinstvo, ne glede na to pa je prav, da se med svetovne novice – po načelu aktualnosti in raznovrstnosti – uvrstijo tudi takšne informacije.

Mnenja glede poročanja o covidu-19 ne morem komentirati, lahko ga samo zavrnem kot neutemeljenega, saj ste brez enega samega argumenta in pavšalno ožigosali na stotine ur informativnih, analitičnih, svetovalnih, polemičnih in drugih programskih vsebin javnega medija. Pojasnjujem, da bi bilo neupravičeno pričakovati, da bi javni medij nekritično poobjavljal vsebine z družbenih omrežij ali gledalcem/poslušalcem/bralcem sporočal vsebine, ki si jih želijo slišati, ne pa informacij, ki so preverjene in temeljijo na dejstvih.

Če vas zanima pristop javnega medija v posredovanju javnozdravstvenih vsebin, vam lahko priporočim branje zapisa na tej povezavi: <https://www.rtvlo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/o-javnem-zdravju-se-posebej-odgovorno/591077>.«

Gledalka **A. M.** pa je pohvalila prispevek v Tedniku o razklanem šolstvu (30. 8.), ki je predstavil dileme staršev in šolnikov pred novim šolskim letom v luči ukrepov proti epidemiji. Gledalka je dodatno sporočilo posredovala varuhinji.

»Lepo bi bilo, če bi takšne poštene novinarje podpirali in jim omogočili poročanje realne slike o ukrepih in cepljenju. Včasih se mi zdi, da imajo vaši novinarji zelo malo širine, saj ponavljajo ene in iste fraze. Zato bi bilo prav, da se lotevate poročanja o ukrepih bolj odgovorno, pošteno in iz obeh plati. Omogočiti bi morali soočenje enih in drugih strokovnjakov. Tudi drugače mislečih znanstvenikov, zdravnikov in pravnikov je zelo veliko, če bi se jih le upali poiskati. In še za konec: tam ste zaradi nas vseh.«

Varuhinja se je zahvalila za pohvalo in gledalki odgovorila:

»Razumem, da gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin gledamo, poslušamo in beremo le omejeno število teh vsebin in si na podlagi tega, kar vidimo, slišimo in preberemo (ali nam povedo drugi) ustvarimo vtis, ki je lahko povsem izkrivljen, saj ne upošteva tega, česar nismo videli, slišali in prebrali. Kot varuhinja zelo pogosto spremljam vsebine različnih medijev in programov RTV Slovenija (radijskih, televizijskih, spletnih, digitalnih, v različnih žanrih in formatih, v slovenščini in jeziki narodnostnih skupnosti ...) in vem, da praktično ni vidika, ki ga novinarji RTV Slovenija ne bi odprli. Od medicinskega do družbenega, pravnega in političnega, z veliko primerjalnimi podatki. Pred dnevi sem recimo z velikim zanimanjem poslušala radijsko [Intelektu](#), ki je podrobneje predstavila in analizirala javnomnenjsko sliko Slovenije, razlike v zadržkih do cepiv in tudi odgovorila na številne dileme, ki se pojavljajo. Posebej pa moram poudariti, da v javnem mediju, ki deluje v javnem interesu in za javnost, ravno zato velja zelo velika odgovornost v poročanju o javnem zdravju. Najpomembnejša naloga novinarjev je, da preverjajo vire in izločajo dezinformacije, ki krožijo po spletu in družbenih omrežjih in jih žal številni ne prepoznajo, saj raje ali lažje slišijo in preberejo to, v kar verjamejo, kot pa to, kar so dejstva. Zato mora javni medij poskrbeti, da imajo glavno besedo strokovnjaki. Soočenje mnenj in dejstev v tematikah zdravja ni dovoljeno. Več o tem si lahko preberete v tem [članku](#).«

Gledalka je v odgovoru na odgovor vprašala, kako novinarji presojujejo o ločnici med informacijami in dezinformacijami:

»Osebno verjamem v dejstva, ampak tista ki me prepričajo in tudi te trikrat premislím in preverim verodostojnost. Verjamem tudi, da virus je, glede ukrepov se pa tudi nekateri dobri strokovnjaki ne strinjajo. In ja, res je vprašanje koga hočemo slišati. Rada priznam, da ima vsak svoj prav, zato je dobro upoštevati staro pravilo: sredina je najboljša in zato vprašujem po soočenju. Ne razumem stavka: soočenje mnenj in dejstev v tematikah zdravja ni dovoljeno. Kdo pa to (lahko) prepoveduje?«

Varuhinja je pojasnila, da ne gre za prepoved, ampak dolžnost javnega medija, da posreduje kakovostne informacije, te pa so tiste, ki so preverjene:

»Ločevanje informacij in dezinformacij je zahtevno, vendar so v poplavi novic, dejstev, izmišljij in lažnih novic novinarjem – in tudi vsem, ki jih to zanima – na voljo številna orodja, npr.: <https://www.who.int/news-room/spotlight/let-s-flatten-the-infodemic-curve> ali https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_sl.

Izenačevanje mnenj in dejstev je ena najpogostejših logičnih napak, ki je nezdržljiva s kakovostnim novinarstvom, zato je v javnem mediju prepovedano lažno uravnoteževanje (false equivalence/false balance, gl. npr.: https://en.wikipedia.org/wiki/False_equivalence).«

Varuhinja je bila seznanjena s korespondenco med voditeljem Odmevov in gledalko **L. R.**, ki pogreša soočenje argumentov za in proti cepljenju:

»Zakaj ni bilo niti ene javne razprave kjer bi se tehtalo argumente za in proti? Ljudje bi zelo radi slišali obe plati, soočanje strokovnjakov, ki zagovarjajo cepljenje, in tistih, ki so to tega zadržani. Kaj je smiselno? Zbližanje stališč, slišati in biti slišan.«

Voditelj **Igor E. Bergant** je mdr. odgovoril:

»Ne strinjam se z vašo oceno, da o teh vprašanjih naj ne bi bilo javne razprave. To ves čas počnemo, res pa je, da so pogledi oziroma razumevanje, kaj javna razprava sploh je, razlikujejo. Naša dolžnost je poklicna skrbnost, da so sogovornice in sogovorniki res relevantni in verodostojni (kar nam, priznam, ne uspe vedno). Žal pa so kriteriji, ki jih imajo mnogi uporabniki spleta in socialnih omrežij, občasno neverjetno nizki.

Načeloma se čudim (včasih pa sem prav zgrožen), s kakšnimi očitki in nerazumevanjem smo pogosto soočeni sodelavke in sodelavci RTV Slovenija, ki praviloma pred hitrostjo in všečnostjo dajemo prednost preverjanju informacij. Po drugi strani pa so mnogi naši kritiki zelo nekritično pripravljeni verjeti lažnivim, zlonamerno ali senzacionalistično prirejenim in celo nepreverjenim informacijam. Očitek ne leti na vas, je pa vsekakor sestavni del problema zelo razširjenega nezaupanja v naši družbi.

Vsekakor ima vsakdo pravico do svojega mnenja, ne pa tudi do svojih dejstev. Žal je tudi dejstva, ki so neprijetna, treba sprejeti.«

Ali voditelj sme komentirati?

Gledalec **B. P.** je izrazil nejevoljo glede vodenja oddaje Odmevi 13. avgusta. Menil je, da je voditelj v pogovor nepravilno posegel s svojim komentarjem.

»Prosim za jasen odgovor: Ali je voditelj oddaje Odmevi, g. Igor Bergant samo voditelj ali je poleg tega tudi komentator, namreč, večkrat si vzame "pravico sodnika" v svoje roke. Ne bom našteval vseh njegovih nepotrebnih, neprimernih in neumestnih komentarjev - zadnji, danes, 13.08.2021 v Odmevih, v pogovoru s poljskim, bivšim urednikom, pa je presegel vse meje dobrega okusa! Po opisovanju sogovornika, o stanju na Poljskem, je bila popolnoma nepotrebna voditeljeva pripomba: "..., kot bi

opisoval stanje v Sloveniji", čeprav je sogovornik poudaril, da ne pozna naših notranjih razmer.«

Gledalec je prejel odgovor voditelja **Igorja E. Berganta**, ki je med drugim nanizal nekaj dejstev, ki jih gledalec ni upošteval:

- »... sogovornik ni bil urednik, pač pa ugledni sociolog in nekdanji civilnodružbeni aktivist gibanja Solidarnost, bil je tudi predsednik programskega sveta poljske nacionalne radiotelevizije;
- moja pripomba je ciljala prav na to, da je bilo njegovo opisovanje aktualnega stanja v poljskem parlamentu na moč podobno stanju v slovenskemu, čeprav ga ne pozna (to pa je bil uvod v naslednje vprašanje, ki se je navezovalo prav na širši pomen in vpliv aktualne poljske politike na Evropsko unijo in s tem Slovenijo);
- podobnost dogajanja v poljskem Sejmu in slovenskem Državnem zboru, kot ga je opisal dr. Wygnański, je dejstvo, ne pa moje mnenje. V obeh primerih vladna koalicija nima zagotovljene večine (v slovenskem primeru to velja za aktualno in tudi prejšnjo vlado), se za vsako glasovanje sproti dogovarja (oziroma baranta) z drugimi »prostimi« poslanci ter sklepa politične kupčije. Šlo je za faktično podprto in, če hočete, v publicističnem smislu izraženo ugotovitev, ne pa osebno mnenje;
- in še nekaj teorije: vloga voditelja televizijskih informativnih oddaj se je v zadnjih desetletjih precej spremenila, pri čemer je tudi v Evropi (in posledično tudi pri nas) prevladal pristop t.i. anchormana kot antipod t.i. spikerja, se pravi bralke/bralca poročil (ki občasno zastavlja tudi vprašanja morebitnim sogovornikom v praviloma zelo kratkih pogovorih). S tem v zvezi je nemška avtorica Marianne Wulff-Nienhüser že leta 1982 v strokovnem učbeniku »Nachrichten im Fernsehen / Poročila na televiziji«, ki je eno temeljnih (zahodno)nemških del na področju teorije televizijskega poročanja, na strani 73 med drugim opisala razliko med t.i. spikerjem (Sprecherjem) in t.i. anchormanom (tudi v nemščini so sprejeli ta izraz). Med drugim je zapisala, da je vloga »anchormana« bistveno odstopa od spikerjeve. Slednji nima druge naloge, kot da prebere sporočila, ki jih obdelajo v uredništvu, prav tako pa mu ni dovoljeno s poudarki, obrazno mimiko, kretnjami ali podobnim opredeljevati novic. Spikerji morajo biti nevtralni, neosebni in čim bolj neopazni. Vloga anchormana pa je, tako M. Wulff-Nienhüser, v osnovi drugačna, precej bolj osebna in, če hočete, opazna. Seveda ni primerno, da bi voditelji (ne več tako) novega kova prepogosto podajali osebne komentarje oziroma stališča. Vendar je v (daljših) pogovorih bolj osebnostno pogojen (ne-spikerski) odziv na besede sogovornic in sogovornikov ne le profesionalno dopusten, pač pa je sestavni del vloge, ki jo igramo. Seveda pa so opredelitve spikerja in anchormana medtem postale manj ostre. Medtem ko se izhodiščna zasnova pristopa pri voditeljicah in voditeljih TV Dnevnika in Slovenske

kronike precej nagiba k spikerstvu (ima pa tudi elemente anchormanstva, čeprav so pogovori z gosti redkejši in zelo kratki), so izhodišča pri Odmevih precej bolj izrazita v drugo smer.

Prav zato že daljši pogovori z več kot le enim ali dvema vprašanema v informativni oddaji praviloma izražajo različne novinarske pristope ter tudi osebne lastnosti novinarjev. Povedano drugače – različni anchormani (oz. v primeru Odmevov dve anchorwomanki) imamo z istimi sogovorniki praviloma drugačne intervjuje. Pomembno pa je, da gledalkam in gledalcem omogočimo dovolj raznolikih izhodišč za ustvarjanje lastnega mnenja. Mimogrede, tudi dovtipi, s katerimi poskušam poživiti oz. ponuditi dodaten poudarek temu, kar je izrekel sogovornik, so del dopustnih tehnik, s katerimi želimo dodatno motivirati k razmisleku.«

Pisarna varuhinje je posredovala splošno pojasnilo varuhinje glede vodenja informativnih oddaj oz. pogovorov v informativnih oddajah:

»Varuhinja vselej poudarja, da je pri presoji vsebine treba upoštevati format oz. zasnovo posamezne oddaje. Kratek pogovor v Dnevniku ali večerni oddaji Odmevi se med seboj razlikujeta, ne le po dolžini, ampak tudi po vsebini. Medtem ko v krajših aktualnih formah od voditeljev upravičeno pričakujemo, da v našem imenu gostu zastavijo kratka in jedrnata ter včasih le elementarna vprašanja, pa na drugi strani gostiteljev daljših pogovorov ni mogoče skrčiti le na tehnične zastavljavce suhoparnih vprašanj, saj so tudi sodelujoči v dialogu. Ko v razpravi sodelujejo na podlagi akumuliranega vedenja in znanja, občinstvu omogočajo globlji vpogled v tematiko.

Ob tem varuhinja poudarja, da se ne more strinjati s takšnim spraševanjem, ko voditelj kot edino možno ali merodajno izhodišče za pogovor uporabi svoje osebno stališče, pogled na svet in razumevanje družbene stvarnosti. V javnem mediju bi torej morali - ne glede na značilnost posameznih oddaj ali dejstvo, da so nekateri voditelji skozi čas postali zaščitni znak teh oddaj – veljati predvsem pravili kritične distance in nepristranske obravnave, brez vnaprej izdelanega stališča.

Kako dosegati ravnovesje med kritičnim, avtorskim in nepristranskim v informativnih oddajah? Varuhinja meni, da je osnova dobro in dovolj natančno zapisana v programskih standardih ter poklicnih merilih in načelih novinarske etike, o posebnostih pa je smiselno razpravljati sproti, od oddaje do oddaje, od primera do primera – kar je klasično uredniško delo in pot do oblikovanja uredniške politike (uokvirjene z javnim interesom).

Glede konkretnega primera varuhinja meni, da ga je voditelj ustrezno utemeljil in da ni prišlo do neskladja.«

Govor prvaka SDS na TV SLO 3, drugič

Uredništvo Informativnega programa je varuhinji posredovalo podatke, za katere je zaprosila v okviru obravnave pritožb zaradi predvajanja govora prvaka SDS Janeza Janše na strankarskem shodu (TV SLO 3, 27. julija; gl. [poročilo za julij](#) str. 10). Iz daljšega seznama

objav med letoma 2018 in 2021 je razvidno, da v okviru Parlamentarnega programa (TV SLO3) zelo pogosto objavijo izjave strankarskih prvakov, med njimi tudi daljše izjave in tudi celotne novinarske konference, manj pa je strankarskih govorov predsednikov strank.

Varuhinja je pritožnikom v zadevi poslala naslednje sporočilo:

»Če pogledamo predvajanje integralnih govorov predsednikov strank na strankarskih dogodkih, ki so namenjeni članom stranke (brez izjav za novinarje oz. nastopov za javnost pred oz. po dogodkih), pa je takšnih posnetkov manj.

Julijski strankarski nastop prvaka SDS je edini takšen dogodek v letu 2021. Lani in l. 2019 ni bilo nobenega takšnega dogodka, medtem ko so bili l. 2018 trije, pri čemer v nobenem primeru ni šlo za govor predsednika stranke, ki bi bil hkrati tudi predsednik vlade. Ti trije govori strankarskih prvakov so naslednji:

- Govor predsednika LMŠ Marjana Šarca na zboru članov stranke, 16. 4. 2018
- Nagovori na volilnem kongresu SLS-a, 1. 10. 2018
- Nagovori na seji predsedstva SD, 13. 7. 2018.

Menim, da je uporabna vrednost takšnih seznamov lahko predvsem ta, da uredništva spodbudijo k premisleku o merilih za objavo, torej o konsistentnosti v sprejemanju tovrstnih uredniških odločitev, in tudi o zagotavljanju primerljive obravnave različnih parlamentarnih strank v programski shemi Parlamentarnega programa.«

Poročanje o incidentu na Triglavu

Gledalca **K. L.** je zmotil prispevek v Dnevniku, 21. avgusta, o dogodku, ki se je dan prej odvijal na Kredarici, in sicer o srečanju predsednika vlade in SDS Janeza Janše ter ministra za notranje zadeve Aleša Hojsa s protestniki, ki so se ta dan prav tako namenili na Triglav. Incident po njegovem mnenju ni bil takšne narave, da bi o njem poročal javni medij:

»Z objavo incidenta v sobotnih večernih poročilih na RTV Slovenija, je ta ustanova grobo kršila vse družbene in novinarske norme. Že vsebina prispevka oz. dogodka je bila ta ekscesna, da ni sodila v noben medij kaj šele na javno TV. Način objave je bila tiha podpora dogodka, ki je po svoji vsebini in obliki čisti verbalni terorizem. Tu ni opravičljivo nobeno skljicevanje na medijsko svobodo ali pravico do obveščeniosti.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»Incident na Kredarici je vzbudil veliko zanimanja v javnosti; postavljala so se številna vprašanja. Odzivali so se politiki, udeleženci, komentatorji. Zato smo uredniško presodili, da je poročilo o dogodku z odzivi potrebno pripraviti in objaviti v TV Dnevniku. Vsekakor pa sama objava prispevka o tem ali kateremkoli drugem dogodku nikoli ne gre razumeti kot podporo ustvarjalcev oddaje samemu dogodku. O dogajanju vedno poročamo, ga analiziramo, včasih tudi komentiramo – v primeru slednjega to tudi jasno označimo. Sicer pa so bili prvi odzivi na dogodek na Kredarici v veliki večini kritični. O dogodku je poročala velika večina medijev, spletnih, tiskanih in elektronskih, ne samo v soboto, ampak tudi v začetku prihodnjega tedna, ko so se

še vrstili odzivi, komentarji, analize, vprašanja... Skratka, dogodek je bil po vseh profesionalnih merilih vreden umestitve v naše informativne oddaje.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo:

»Glede uvrstitve vsebine v program pa dodajam splošno pojasnilo, da v javnem mediju ni prepovedanih ali tabu tem, pomembno pa je, kakšni so bili fokus, kontekst in žanr obravnave oz. ali je bila programska vsebina pripravljena v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Prav tako poročanja o neki temi ni mogoče enačiti z opredeljevanjem novinarjev, uredništva ali medija do te teme (pozitivno, negativno). Glede vašega zapisa o načinu podajanja vsebine dodajam mnenje, da je bila v konkretnem primeru izbira poročevalskega žanra primerna tematiki in oddaji, saj je novinar lahko nanizal dejstva, ne da bi se do njih neposredno opredeljeval.

Da gre za tematiko širokega javnega interesa se po mojem mnenju izkazuje tudi v zadnjih dneh, v kontekstu razprav o vladnem predlogu, da bi uvedli denarno kazen za nedostojno vedenje do uradne osebe.

Dodajam informacijo, ki vas bo morda zanimala, in sicer, da sem glede iste vsebine prejela tudi povsem nasproten odziv: nek drugi gledalec meni, da je bila iz poročila o incidentu na Kredarici razvidna naklonjenost medija do premierja Janeza Janše. Razlike v dojetanju posameznih vsebin niso nič neobičajnega, velikokrat so del vnaprejšnjega pričakovanja ali stališča posameznega gledalca/poslušalca/bralca do dogodkov, fenomenov ali ravnanj, ki so predmet teh vsebin.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Koliko filmov je dovolj filmov?

Gledalka **K. S.** je pisala, ker po njenem mnenju TV Slovenija predvaja premalo filmov.

»Filmov je absolutno premalo. Ob sredah kot film tedna lahko pohvalim raznolik izbor, različnih produkcij in da ni štanice iz Hollywooda. Vsak dan bi moral biti vsaj en film. Dobro bi bilo, če bi bil vsaj kakšen v tednu sinhroniziran kot imajo to povsod v EU.«

Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa **Andraž Pöschl** je posredoval podatke o predvajanju filmski produkciji na TV SLO 1 in TV SLO 2 v letu 2020:

- 40 izobraževalno-dokumentarnih filmov (25min; od tega cca 28 lastna produkcija, ostalo razpis in licenčni odkupi) – Uredništvo izobraževalnih oddaj;
- Uredništvo dokumentarnih oddaj je v tem letu premierno predvajalo 63 dokumentarnih filmov in oddaj (zajeti sta tudi dokumentarno-pogovorni oddaji Spomini in Pričevalci), ki so nastali v lastni produkciji oz. smo 3 odkupili preko javnega razpisa (9. člen Zakona o RTVS). Poleg tega smo v tem uredništvu objavili še 5 celovečernih dokumentarnih filmov, pri katerih smo koprodukcijsko sodelovali preko

javnega razpisa po 17. členu Zakona o SFC. Predvajali smo tudi 18 filmov, za katere smo odkupili licenčne pravice (filmi slovenskih neodvisnih producentov), pa tudi 13 oddaj, ki so nastale na podlagi koprodukcijskih sodelovanj znotraj EBU. Skupaj torej 99 oddaj;

- Lastne produkcije otroški in mladinskih igranih filmov žal nimamo, smo pa na to področje zelo pozorni pri formiranju razpisa po 17. členu Zakona o SFC. Tako smo v letu 2020 (večkrat) predvajali uspešnico Gajin svet, preko omenjenega razpisa pa smo predvajali tudi 9 animiranih projektov. Kar zadeva licenčne odkupe: predvajali smo 82 epizod tujih serij (igranih) in 416 epizod v slovenščino sinhroniziranih tujih risank. V letu 2021 smo celo povečali predvajanje risank in tujih serij, saj smo po potrebi uvedli dodatne bloke za otroke, ki so ostali doma, še posebej pa smo okrepili termine v času počitnic in praznikov;
- Uredništvo igranih oddaj je v letu 2020 premierno predvajalo 5 celovečernih igranih koprodukcijskih filmov (preko 17. člena Zakona o SFC), večji del nadaljevanke Jezero (lastna produkcija, 6 delov), in 8 delov V imenu ljudestva (razpis, 9. člen Zakona o RTVS). Predvajali smo tudi 15 projektov kratkih filmov in TV iger študentov AGRFT in 3 dele gledaliških predstav;
- Uredništvo tujih oddaj pa je v letu 2020 s pregledi ponudb, analizami in odkupi licenc poskrbelo za to, da so naši gledalci lahko videli skupaj 198 premiernih predvajanj dokumentarnih oddaj in serij, 179 kinematografskih filmov, 262 igranih nadaljevanek in nanizank in 3 TV filme. Skupaj torej 642 tujih dokumentarnih in igranih filmov, serij in nanizank;
- Okvirno 10 dokumentarnih filmov so predvajali tudi v Uredništvu glasbenih in baletih oddaj.«

Varuhinja gledalki odgovorila:

»Zapis o filmih na TV Slovenija me preseneča, saj ni dneva, ko ne bi predvajali kakovostnih igranih ali dokumentarnih vsebin za vse generacije, tako domače kot tuje produkcije. Orjaški obseg je razviden iz podatkov, ki jih je posredoval odgovorni urednik Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija Andraž Poeschl. Povsem pa lahko razumem, da te vsebine niso po vašem okusu, kar pa je razumljivo, saj je pričakovano glede vsebin, žanra, tematik, obdobja, porekla itd. toliko, kot je gledalcev. Iz odzivov gledalcev in stroke, kakor tudi iz gledanosti je mogoče sklepati, da je izbor kompetenten in primeren javnemu mediju.

Glede sinhronizacije pojasnujem, da se Slovenija praktično od nastanka televizije uvršča med države, ki televizijske (in tudi filmske) vsebine podnaslavlja in ne sinhronizira. To je tudi večinska praksa v Evropi. Prednosti je veliko, od ohranjanja vsebinskega izvornika do integralnega podajanja vsebin, kar pomeni, da igralci igrajo in govorijo, medtem ko pri sinhronizaciji njihove glasove posnemajo drugi govorci. Izjema glede sinhronizacije so tudi pri nas otroški filmi.«

O prenosih bogoslužij

Gledalko **I. R.** je razveselilo, kar je prebrala v tisku, in sicer, da bo na TV Slovenija do nadaljnjega vsako nedeljo prenos bogoslužja.

»Kar nekaj nas je bilo, ki smo se trudili, da bi naša televizija vsako nedeljo prenašala vsako nedeljo sveto mašo. Vse skupaj je bilo dolga leta neuspešno. Sama sem pisala odgovornim na TV, tudi bivšemu generalnemu direktorju Kaduncu, prejšnji varuhinji gledalčevih pravic. V vsem tem času sem dobila le en odgovor, da bodo mojo pobudo proučili, vendar od tega je že kar nekaj let. Statistični podatki v Sloveniji, so v teh trideset let po osamosvojitvi porazni, kar 1/3 nas je starejših od 65 let. Veliko je nepokretnih, invalidov, vdov, ki ne morejo do bogoslužja. Sistem javne RTV, ki jo vsi plačujemo pa tega ni omajalo. Je pa »Korona« prinesla nekaj dobrega in pokazala, da prenos maše ni takšen zalogaj in strošek, kot se je vseskozi prikazovalo s strani javne TV hiše.

Gospod Martin Golob župnik, je prenašal najprej svete maše iz Srednje vas v Bohinju, kasneje, ko je bil premeščen v Grosuplje, pa iz Grosuplja in to vsak dan, pa tudi v nedeljo ob 10.uri dopoldne. Tudi kar nekaj dejavnih duhovnikov iz vse Slovenije je prenašalo svete maše na družabnih omrežjih. Seveda ni bilo vse tako »profesionalno«, skoraj brez ekipe, vendar nas sledilcev je bilo ogromno.

Lahko vam povem primer kako je pomembno nedeljsko bogoslužje. Gospod star blizu 90 let je spremljal vsako nedeljo ob 10 uri sveto mašo na HTV Zagreb, razen prvo nedeljo v mesecu, ko je bilo bogoslužje na TV Ljubljana. Bil je v JLA in mu ni bil problem jezik.

Veliko je ljudi v Sloveniji, ki si želijo svete maše v svojem jeziku. Veliko je nepokretnih in invalidov v domovih, pa tudi ovdovelih, ki nimajo nobenega, da bi jih pripeljal do cerkva.«

Odgovor varuhinje:

»Pojasnjujem, da je programska shema radijskih in televizijskih programov zapisana v vsakoletnem Programsko-produkcijskem načrtu (PPN), ki ga pripravijo uredniki in vodstvo, po usklajevanjih in razpravah pa ga naposled potrди Programski svet (PS). Ne vem, ali bo ta organ, ki ga sestavljajo zastopniki javnosti, razpravljaj o morebitnem posegu v potrjeno shemo in sprejel spremembo, ki jo navajate; v PPN za letošnje leto takšnega razporeda ni, PPN za 2022 pa še ni v razpravi.

Pojasnjujem, da kot varuhinja običajno ne sodelujem v razpravah, katerih programskih vsebin je preveč ali premalo, saj ima občinstvo silno raznolika pričakovanja. Ko gre za prenose bogoslužij, si jih nekateri želijo vsako nedeljo, spet drugi menijo, da jih je glede na sekularnost države in tradicijo v javnem mediju že zdaj preveč. Vsekakor se potrudim, da odzive, ki jih prejmem, predstavim tudi snovalcem shem, tako urednikom in vodstvu kot članom PS.«

Serijska ni bila predvajana do konca

Gledalca **T. Z.** je zanimalo, zakaj je bilo 18. 8. prekinjeno predvajanje pete epizode serije *Umori na otoku*.

»Epizoda je nemotoma delovala do 22.48, ko se je po oglasih začel predvajati film tedna, ki smo ga gledalci lahko zasledili na programu SLO1. Naprošam za pojasnilo zakaj in kako je lahko prišlo do take napake in kdaj si bomo gledalci lahko uspeli v celoti ogledati že omenjeno epizodo.

Prav tako ste v juliju 2021 na SLO2 predvajali serijo *Meso in kri*, vendar prve sezone v celoti niste predvajali, po približno 5 epizodah omenjene serije ste pričeli s predvajanjem serije *Genialna prijateljica*.«

Odgovorila je urednica Uredništva tujega programa **Neli Aberšek Vozelj**:

»Gledalec ima v primeru serije *UMOR NA OTOKU* prav. Dejansko je bila prekinjena s filmom tedna, za nekaj več kot 10 minut; šlo pa je za tehnično napako v listi predvajanja, za kar se opravičujemo. Po prekinitvi se je epizoda v celoti predvajala do konca, na voljo pa je bila še teden po predvajanju v našem spletnem arhivu. Žal nove ponovitve ne bo, saj je bila že to ponovitev serije in nimamo več pravic za predvajanje. Lahko pa razveselimo gledalca, da bomo odkupili tudi drugo sezono serije, saj je ta pri gledalcih vzbudila kar nekaj zanimanja.

Pri seriji *MESO IN KRI* pa gre za zgolj 4-delno zaključeno serijo, ki smo jo v celoti odvrteli do konca.«

Balkan v plamenih: napaka v prevodu

Gledalec **B. B.** je opozoril, da je bilo v dokumentarni oddaji *Balkan v plamenih: Jugoslavija v ruševinah* (10. 8., TV SLO 1) zapisano, da je bila smrtna obsodba Slobodanu Praljku izrečena l. 2007, moralo pa bi pisati, da je to bilo l. 2017.

V Uredništvu tujega programa in Službi za prevajanje in lektoriranje TV Slovenija so se zahvalili za opozorilo, napako popravili in napovedali, da bo šla oddaja v ponovitevno predvajanje s pravim podatkom.

Neprevedena pesem ob koncu filma

Gledalka **D. K.** je opozorila, da je ob koncu filma »On živi v pesmih« (28. 8., TV SLO 1) zadnja pesem ostala neprevedena, kar da je močno okrnilo vsebino filma.

»Ogledala sem si film *On živi v pesmih*. Krasen film. Zmotilo me je da ni bilo prevoda ob koncu filma - zadnja pesem, ki pa je bistvo filma vsaj po odzivu igralcev. Zanima me ali je bila tehnična težava ali nesprijemljiva napaka prevajalca? Žal smo bili prikrajšani gledalci ki slabše ali pa sploh ne razumemo anglesko. No, zato pa so prevodi kajne?«

Varuhinja se je o pritožbi posvetovala s Službo za prevajanje in lektoriranje ter Uredništvom tujega programa. Gledalki je odgovorila:

»Sporočam vam, da ste sprožili zanimivo poklicno razpravo o prevajanju besedil pesmi – kdaj je to nujno in kdaj ne. Zlato pravilo je, da se pesmi prevajajo v operah in muzikalih, v filmih pa zgolj izjemoma, če so nujne za razumevanje zgodbe. Prevajalec filma, o katerem ste mi pisali, je presodil, da pesem v odjavi tega filma ni bila bistvena za razumevanje zgodbe oz. da ni prišlo do luknje v razumevanju. V razpravi pa so se pokazali tudi drugačni pogledi: ne le zato, ker gre za glasbeni film, v katerem imajo pesmi posebno težo, ampak predvsem zato, ker sklepna pesem dejansko na neki način zaokroži filmsko pripoved, saj gre za eno od pesmi, v katerih živi mladenič, o katerem teče tragična filmska pripoved (in kar je tudi povzeto v naslovu filma v slovenskem prevodu). Odprla se je tudi razprava, ali bi za ponovitevno predvajanje prevod razširili.«

Gledalka je v odgovoru na odgovor sporočila, da se je še podrobneje seznanila z vsebino filma in si pridobila izpis besedila sklepne pesmi, zato je tembolj prepričana, da je bil prevod necelovit.

Hvala za Ku'Damm 56!

Varuhinja je v vednost prejela pohvalo gledalke **D. Ž.** za predvajanje serije Ku damm 56.

»Res mi je bila zelo všeč in upam ter komaj čakam nadaljevanje. Upam, da boste v prihodnosti predvajali tudi Ku'Damm 63.«

Odgovor urednice Uredništva tujih oddaj **Neli Vozelj Aberšek**:

»Veseli me, da vam je serija všeč. Žal je bilo predvajanje Ku damm 56 že tretje po vrsti, za Ku damm 59 pa nam distributer tretjega predvajanja ni želel prodati, dvakratno predvajanje pa smo že izkoristili pred časom.

Lahko pa vas razveselim, da bomo Ku damm 63 na sporedu že prihodnjo nedeljo (22.8.), tokrat v treh 90-minutnih epizodah, kot je bila prikazana tudi originalno na ZDF televiziji.«

III. ŠPORTNI PROGRAM

Olimpijske igre v Tokiu

Napaka v sporedu?

Gledalka **T. C.** se je pritožila nad ad hoc spremembo TV-sporeda z olimpijskih iger v Tokiu.

»Danes je na slo2 napovedano ob 8.30 namizni tenis ekipno, ob 9.00 tenis finale moški, predvaja pa se golf!!!«

Odgovorni urednik Športnega programa **Gregor Peternel** je pojasnil:

»Pridržujemo si pravico do spremembe programa. Spreminjamo ga glede na nastope slo športnikov in ostale spremembe z namenom, da bi bil program čim bolj zanimiv in da bi lahko v prenosih pokazali najbolj zanimiva tekmovanja.«

Pisarna varuhinje:

»Razumemo, da je za gledalce premična shema lahko moteča, menimo pa tudi, da je prilagajanje programa glede na nastope in uspehe slovenskih športnikov razumljivo in v interesu javnosti.

Tudi sicer ima drugi televizijski program tako imenovano premično shemo, kar pomeni, da lahko pride do zamud glede na spored, in sicer zato, ker je poudarek programa na športu, kjer v večini panog in disciplin lahko, glede na potek tekmovanja, pride do nepredvidenih časovnic.

Dodajamo, da je prenos največjega športnega dogodka leta za vsako medijsko hišo velik programski, organizacijski in finančni podvig. Olimpijske igre lahko spremljate na TV SLO 2, Valu 202 in na spletni stani [rtvslo.si/sport/oi-2020](https://www.rtv slo.si/sport/oi-2020). Kot zanimivost dodajamo, da bo samo v okviru Televizije Slovenija v okviru olimpijskih iger predvajanih 250 ur premiernega programa in posnetkov. Poudarek je na slovenskih nastopih. Več lahko preberete na povezavi: <https://www.rtv slo.si/rtv/za-mediije/sporocila-za-javnost/olimpijske-igre-tokio-2020-na-rtv-slovenija/586753>«

Preklapljanje med prizorišči

Gledalec **F. G.** je varuhinji pisal dvakrat: zmotilo ga je, ker je bil 1. avgusta prekinjen prenos atletike (sledil je badminton) in ker 3. avgusta pred prenosom košarkarske tekme ni bilo prenosa ženskega teka na 400 metrov.

»... 1.8. ste prekinili prenos atletike, ko se je šlo za uvrstitev Tine Šutej v finale skoka ob palici pa še finale meta diska za ženske je bil v teku. Preklopili ste na badminton, pa bi lahko počakali tistih 20 minut. Prav tako bi lahko več uporabljali tehniko slika ob sliki, ko je več dogajanja hkrati.«

»3.8. je ob 2.45 na olimpijskih nastopila naša tekačica na 400 m Anite Horvat, a TV Slovenija ni bila sposobna 1 minute vklopa na atletiko, raje smo gledali reklame! To je bilo 15 minut pred košarkarsko tekmo Slovenija - Nemčija. Sramotno in nespoštljivo do naše športnice! Rad bi odgovor zakaj zakšna odločitev.«

Odgovorni urednik **Gregor Peternel** je pojasnil okoliščine in odločitve:

(1. 8.) »Preklop smo izvedli, ker je bilo tekmovanje odloženo. Tina Šutej je bila v času našega slovesa že uvrščena naprej, saj je v prvo preskočila višino, zaradi močno razmočenega terena in vremenskih razmer realno ni bilo pričakovati, da bi jo prehitelo 12 tekmovalk, ki so višino prej podirale. Tudi pri metu diska je bilo metališče mokro in so imele tekmovalke pri izmetu velike težave, tako da tudi ni bilo pričakovati sprememb pri rezultatih. Atletika se je zaradi dežja močno zavlekla, pokazati smo želeli še tudi druge vsebine in ker smo presodili, da je tekmovanje na atletskem stadionu končano, smo se odločili, da gledalcem ponudimo še druge vsebine z olimpijskih iger.«

(3. 8.) »Imeli smo zaplet z organizatorji in s prostorom namenjenim za poročanje novinarjev (mešana cona) v košarkarski dvorani, kjer je bilo predvideno uvodno javljanje, za kar so se nam kasneje opravičili in zaradi tega uvod v tekmo ni bil predvajan v živo, pač pa posnet v naprej in to nam je onemogočalo prehod na drugo prizorišče. Ob tem da so bili na programu planirani tudi oglasi, ki so morali biti predvajani.«

Pisarna varuhinje:

»Kot ste lahko prebrali, na določeno programsko odločitev vpliva več dejavnikov – na nekatere TV Slovenija nima vpliva. Dogajanje na enem prizorišču lahko tako vpliva tudi na prenos tekmovanja z drugega prizorišča.

Verjetno se strinjate, da je iz uredniških pojasnil mogoče razbrati delček kompleksnosti tako orjaškega projekta, kot so za medije olimpijske igre. Prenos največjega športnega dogodka leta je za vsako medijsko hišo velik programski, organizacijski in finančni podvig.«

Komentiranje OI

Gledalec **A. K.** je opozoril, da je komentator v TV-prenosu 8. avgusta ukrajinsko športnico Oksano Čusovitino dvakrat preimenoval v Oksano Čustovino.

»K pisanju me je pa pripravilo to, da komentator zaključne slovesnosti dvakrat ni znal izgovoriti imena Čusovitina, ki je precej splošno znano in mnogokrat omenjeno. Eden mnogih spodrseljajev! Upam, da lahko RTV nekaj ukrene in pošlje, predvsem fante, »v šolo« oziroma doseže, da bodo pred posameznim prenosom opravili primeren študij dogodka.«

Odgovor varuhinje:

»Menim, da so konkretna opozorila lahko koristna in da občinstvo z njimi tudi dokazuje, da javnemu mediju ne odpušča niti lapsusov, kaj šele večjih zdrsov. Ne morem pa se strinjati, da bi bilo mogoče vsem radijskim in televizijskim komentatorjem (ki so samo med olimpijskimi igrami iz dneva v dan v živo izgovarjali na desetine bolj ali manj znanih osebnih in krajevnih imen) kar povprek očitati bednost, neizobraženost ali nepripravljenost, kar razberem iz vašega sporočila. Pojasnjam, da se poročevalci in komentatorji javnega medija temeljito pripravljajo na velike športne in druge dogodke, o izgovorjavi tujih imen se poučijo in posvetujejo vnaprej, jezikovni svetovalci pa jim tudi sproti pomagajo reševati dileme. Ali je mogoče povsem izkoreniniti napake? Menim, da se je v programih, ki potekajo v živo, brez natančnih scenarijev in v katerih novinarji in gostje prosto govorijo, temu cilju mogoče približati, težko pa ga je doseči. Morda vas bo zanimalo, kako o tem razmišlja jezikoslovec Kozma Ahačič – če boste prisluhnili pogovoru z njim, boste slišali, kaj meni o sproščnem govoru v javnem mediju: <https://4d.rtv slo.si/arhiv/jezikovni-pogovori/174722644>.«

Korespondenca se je nadaljevala, saj se gledalec s pojasnilom ni strinjal.

Gledalec **J. A.** pa je opozoril na odgovornost, ki jo imajo novinarji javnega medija pri posredovanju informacij o drugih kulturah.

»Med komentiranjem atletskega dogajanja na olimpijskih igrah v Tokiu je bil komentator povedal, da prebivalci Japonske "ne spoštujejo tako zelo intenzivno naše kulture". Izrečeno se ni navezovalo na nič konkretnega, razumljeno je bilo kot splošno stanje odnosa japonske kulture do zahodne. Menim, da je bila izjava neutemeljeno nestrpna do druge kulture.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel** je odgovoril:

»Lahko zatrdim, da reporter ni imel namere vzbujati / netiti nestrpnosti.«

Varuhinja:

»Povsem razumem, da novinarji v živem, prostem govoru, ko sledijo dogajanju na prizorišču, ne morejo vselej podrobneje pojasniti oz. utemeljiti povedanega oz. da je izrečeno včasih zgolj v funkciji mašila, denimo ob čakanju na razplet športnega tekmovanja. Vsekakor pa tudi za športne komentatorje velja, da se morajo izogibati stereotipom katere koli vrste, od spolnih do rasnih ali kulturnih. Pravzaprav bi si želela, da bi novinarji javnega medija sodelovali v razbijanju stereotipov. Menim, da bo ob koncu olimpijskih iger priložnost za podrobnejšo razpravo o teh pričakovanjih.«

Gledalec **S. D.** je bil kritičen do komentiranja košarke na olimpijskih igrah; menil je, da komentator narobe sklanja imena igralcev.

»Na spletnem portalu MMC piše, da je pomembno, da javni servis ohranja visoko raven uporabe slovenskega jezika in, da za to skrbi skupina lektorjev, prevajalcev in izobraževalno središče, ki poučuje govorce in voditelje.

Zanima me, če so kriteriji pri športnih komentatorjih nižji? Komentator košarke namreč ne zna sklanjati imen in priimkov slovenskih košarkarjev. Če bi se to zgodilo enkrat ali dvakrat, ne bi bilo omembe vredno, ampak to počne konstantno. Komentator s tem mrcvari slovenski jezik, za katerega na RTV-ju pravite, da je pomembno, da javni servis ohranja visok nivo rabe jezika.«

Pisarna varuhinje:

»Žal niste napisali, katero tekmo imate v mislih, kateri dan je bila na sporedu in kaj natanko vas je zmotilo. Zato smo poslušali komentiranje tekme 5. marca, vendar tam nismo našli nobene napake v sklanjanju osebnih imen in priimkov.

Če nam boste še kdaj pisali, prosim upoštevajte [smernice](#). Le tako lahko zagotovimo konkreten odgovor in predvsem, da bo kritika, če je upravičena, prišla na pravi naslov oz. da bo tudi upoštevana.

Varuhinja je prepričana, da se ustvarjalci na RTV Slovenija zavedajo pomena slovenskega jezika in poslanstva, ki ga ima javna radiotelevizija na področju zborne izreke. Komentiranje športnih dogodkov je svojevrstna veščina, ki zahteva veliko znanja, hipne reakcije in močno koncentracijo, zato kljub prizadevanju za jezikovno brežhibnost, pri komentiranju v živo včasih pride do jezikovnih lapsusov.

Zanima vas, ali so jezikovni kriteriji za športne komentatorje nižji od navedeni na spletnih straneh RTV Slovenija. Odgovarjamo, da je Športni program Televizije Slovenija znan po tem, da v njem delujejo zelo proaktivni jezikovni svetovalci, ki imajo z novinarji in komentatorji tedenska srečanja, na katerih razpravljajo o vseh aktualnih jezikovnih zagatah.«

Seksizem in komentiranje OI

Varuhinja je prejela štiri odzive na neprimerne komentarje reporterjev javnega medija ob spremljanju ženskih atletskih disciplin na olimpijskih igrah.

»Žal pa opažam precej neprimerno komentiranje atletike v ženskih disciplinah. Komentiranje postav in videza tekmovalk v povezavi z njihovimi dosežki, kar sta si danes (2.8.2021) večkrat privoščila komentatorja (npr. »na srečo je dobro obložena z mišicami« ob padcu metalke diska, pa kako je tekačica ob napačnem štartu uporabila svoje čare pri prepričevanju sodnika, z opazko, da teh ni malo), je morda del šank folklore. Ne bi pa smelo biti del komentarja zaposlenih na RTV, ki bi morali biti dovolj ozaveščeni, da bi se na javni televiziji vzdržali takšnih komentarjev. Pa če se zdita komentatorja sama sebi še tako zabavna z namigovanjem o tem, kdo je večji poznavalec žensk ... Upam, da ju lahko še pravočasno opozorite na stil komentiranja, ki naj bo všečen tako gledalcem kot gledalkam, predvsem pa spoštljiv do vseh športnikov.« (N. Z.)

»Z veseljem in zagreto spremljam olimpijske igre, tako nastope naših tekmovalcev kot tudi ostale športe. In zato se moram pritožiti nad izjemno šovinističnim komentiranjem ženske gimnastike oz. tekmovalk in enako pri atletiki. Ne vem kdo so komentatorji, niti me ne zanima, nihče si namreč ne bi smel privoščiti takšnega komentiranja. Zanimivo, da pri moških tekmovalcih ne komentirajo njihovega izgleda oz "adutov" kot so bili poimenovani, kajne? Prosim, če izobrazite vaše komentatorje, kaj je v komunikaciji z in o nasprotnem spolu primerno, kaj naj bo sploh predmet komentarjev pri prenosu športa, saj resnično ne želim več poslušati debat o umetnih trepalnicah, ženskih adutih in kako so moški pač moški.« (J. F.)

»Komentatorja Stare in njegov sokomentator pri ženskih disciplinah imata veliko seksističnih komentarjev n.pr. metalke diska je padla - komentar - še dobro da ima dobro obložene ude, pa drugi tekmovalki se je baje podrla postelja - bogve kaj je delala, pa primerjave pri napakah tekmovalk s piruetami ipd. Zadnji čas je že, da jih kdo opozori, da njun humor ni primeren. In veliko preveč govorita - čas je za pomladitev ekipe. Pričakujem vaše mnenje in vas lepo pozdravljam.« (Š. K.)

»Med prenosom atletike z olimpijskih iger komentatorja ob praktično vsakem ženskem nastopu komentirata postave oziroma izgled tekmovalk. Nekaj citatov "... je zelo postavna za metalke diska..." ; "... Še dobro da ima toliko oblog, ki ji ob takem padcu prav pridejo..." ; "... morda je prepričala sodnike s svojo gracilnostjo..." En takšen komentar morda uide ob monotonosti atletskih panog, ampak jasno je, da je to v tem primeru bolj pravilo kot izjema. Zanima me, če obstaja na RTV mehanizem za

sankcioniranje takšnih komentatorjev oziroma na kakšen način izobražujete komentatorje in sodelavce, da bo se obnašali bolj 21. stoletju primerno.« (R. R.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**:

»Z reporterjema atletike sem opravil pogovor in analizo njunega dela v prvih dneh atletskih tekmovanj na olimpijskih igrah.

Ugotovil sem, da ju je pretirana sproščenost zanesla preko meja, za kar se gledalkam in gledalcem opravičujem. Veseli me, da sta reporterja sprejela moje napotke glede reporterskega dela, se posvetila izključno komentiranju atletike, dobro opravila svoje delo in da po tem, nismo prejeli več nobene pritožbe gledalcev.«

Varuhinja je dodala **MNENJE**, da je seksistično komentiranje v programih javnega medija povsem nesprejemljivo:

»Razumem, da novinarji v nekaterih TV-formatih (zlasti v komentiranju daljših prenosov, ko je potrebno zapolniti čas med sosledjem dogodkov na športnih ali drugih prireditvah) iščejo načine, da bi ohranili pozornost občinstva in se pri tem pogosto odločijo za bolj sproščen in neformalen govor ob robu dogajanja. Vendar pa so pri tem dolžni paziti na ločnico med duhovitostjo, duhovičenjem in cenenostjo in spoštovati splošne družbene vrednote oz. načela dobrega okusa. Nikakor pa jim ni dovoljeno izrekanje opazk, sodb, trditev..., ki so diskriminatorne oz. slonijo na stereotipih in predsodkih, tudi spolnih. V nasprotju s programskimi standardi bi bilo, če bi se skozi katero koli programsko vsebino dopuščalo, utrjevalo, gojilo ali podžigalo diskriminatorne poglede na posameznike ali skupine ljudi.

Verjamem, da bo primer, o katerem ste mi pisali, skupaj z odzivi nanj, deloval kot opomnik programskim ustvarjalcem RTV Slovenija, kaj od njih upravičeno pričakuje zahtevno občinstvo.

Obravnavo zadeve bom izkoristila tudi za to, da uredništva javnega medija vnovič spomnim na nekaj bistvenih medijskih pravil, povezanih s spoštovanjem spolne enakosti, ki jim morajo slediti. V prvi vrsti imam v mislih resolucijo Evropskega parlamenta o medijih in enakosti spolov, na katero običajno opozorim, ko uredništva v pogovorna omizja pozabijo povabiti kompetentne govorce (gl. npr. poročilo za april, str. 5), in smernice za spolno občutljivo rabo jezika, na katere je treba spomniti večkrat, zlasti ob izstopajočih primerih moškocentričnega govora (gl. npr. poročilo za januar, str. 41 in 54). Želim si, da bi ta pravila postala del vsakdanje medijske prakse.«

Sprejem olimpijcev brez košarkarjev

Gledalko **V. Ž.** je zmotilo, ker v prenosu sprejema olimpijcev, 10. avgusta na TV SLO 2, ni bila omenjena košarkarska ekipa. Odgovorni urednik Športnega programa **Gregor Peternel**:

»To je bil sprejem za vse slovenske olimpijce. Organiziral ga je OKS, TV Slovenija je prireditve prenašala. Žal je precej športnikov manjkalo, ne samo košarkarji. Omenjeni so bili v pogovoru voditelja in predsednik OKS Bogdana Gabrovca na začetku prireditve, potem smo se posvetili tistim, ki so bili na Kongresnem trgu, saj so gledalci

na prizorišču in pred malimi ekrani z njimi na tak način imeli neposreden stik. Seveda so več pozornosti dobili nosilci medalj, nikakor pa ni bil namen razvrednotiti rezultate kogarkoli, niti košarkarjev, ki smo jim med igrami posvetili daleč največ pozornosti v našem programu.«

Odgovor **pisarne varuhinje**:

»Razumljivo je, da veliko gledalcev ni vedelo, zakaj košarkarjev na sprejemu ni, in so pogrešali pojasnilo. Varuhinja verjame, da do umanjkanja informacije ni prišlo zaradi malomarnosti, temveč zmotne presoje organizatorjev, da gledalci razpolagajo z istimi informacijami kot oni.«

Komentiranje paraolimpijskih iger

Gledalko **V. L.** je zmotil način govora sokomentatorke otvoritve paraolimpijskih iger.

»Ravnokar gledam otvoritev paraolimpijskih iger v Tokiu in ugotavljam, da sokomentatorka prehitro govori in je vse na meji razumljivega, kometator govori razločno.Škoda, na RTV nekaj resnično šepa.«

Varuhinja je pojasnila, da sokomentatorka ni poklicna govorka RTV Slovenija in posredovala tudi pojasnilo odgovornega urednika:

»Glede otvoritev paraolimpijskih iger v Tokiu pojasnujem, da sta bila v govornem tandemu komentator Urban Laurenčič, ki je šolan govorec RTV Slovenija, in sokomentatorka, nekdanja paraolimpijka Tanja Cerkvjenik. Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel** je pojasnil, da so s takšno kombinacijo želeli dvigniti kakovost prenosa in gledalcem približati svet športa invalidov. Športnico invalidko Tanjo Cerkvjenik so k sodelovanju povabili, ker je dvakrat zastopala Slovenijo na paraolimpijadi (v suvanju krogle in metu kopja; v slednji disciplini je bila celo peta), a tudi na podlagi izkušenj, podobnih sodelovanj v preteklosti, saj se je večkrat izkazala kot dobra sogovornica v različnih oddajah na TV Slovenija.

Dodajam, da uredništva enako merilo uporabijo tudi pri izbiri drugih sodelujočih v programih – pa najsi gre za šport, razvedrilo, kulturo ali informiranje. Večkrat se zgodi, da sogovornike (sokomentatorje), ki niso poklicni govorniki, hromita trema in pomanjkanje prakse, zaradi česar se z besedami ne znajdejo tako hitro ali pa se težko približajo zborni izreki.«

Pohvalimo!

Gledalki sta pohvalili prenose olimpijskih iger in Olimpijski dnevnik.

»Jezimo se na otroke, da so preveč pred TV ekrani, pa sebe pogledajmo odkar je začela Olimpijada v Tokiu!. Hvala našim športnikom za vse veselje, ki nam ga podarjajo in TV Sloveniji, da nam to veselje posreduje. **(M. P.)**

»Iskrene čestitke tv slovenija, za odlične televizijske olimpijske dnevnik!« **M. B.**

Pomembne nogometne tekme sodijo na javno televizijo!

Gledalec **B. M.** je pisal, ker na javni televiziji pogreša prenose tekem Slovenske nogometne lige in tekem slovenske reprezentance za svetovno prvenstvo.

»Veliko nas ljubiteljev športa smo zelo užaljeni in oškodovani, z prenosom nogometnih tekem državne reprezentance, 1 lige in v nogometnih ligah. Pravtako tudi drugih športnih prenosov, ki jih vi ne prenašate. Z vsem obžalovanjem ugotavljamo, da je nogomet na nacionalni RTV SLOVENIJA popolnoma ustavljen in praktično že skoraj ukinjen. Kar je to izredno žalostno in lahko rečemo sramotno za nacionalno televizijo. Nas ljubiteljev nogometa v Sloveniji je kar v zelo velikem številu, ki se z takim načinom prenosov ne moremo strinjati in, ki radi gledamo nogometne tekme preko tv zaslonov. Vseh nas lahko naštejemo v par tisočih ljubiteljev tega športa. Zato vam sporočamo, Da se bomo obrnili k vam in varuhu za človekove pravice v Republiki Sloveniji. To kar se grejo na NZS. Da popolnoma odrežejo skoraj vse prenose na RTV Slovenija, ki je nacionalna televizija v naši državi. Da RTV Slovenijo tako onemogočijo prenosov nogometnih tekem je prava sramota za NZS in RTV Slovenija. Nas državljanov Slovenije je skoraj 70 % prikrajšano za prenose nogometnih tekem v Sloveniji. To pa zato, ker A 1, Telekom Slovenija in še druge televizijske hiše nimajo v svojih programskih paketih Šport kluba zaradi nanormalne višine plačevanja pravic za prenos tega programa. Tako je gledanost nogometnih tekem močno oškodovano in prikrajšano. Z takim načinom prenosov nogometnih tekem največ delajo škodo prav nogometu. Saj mladi nadebudneži nimajo prenosov tekem preko teh operaterjev in na RTV Slovenija.

Politika NZS je porazna škandalozna in ponižajoča za Slovenski nogomet. Prav na NZS imajo moč in odločanje kdo bo prenašal tekme, ki so nacionalnega pomena kot je nogomet. Sedaj zbiramo kolikšno bo število članstva in pobudnikov nas za pravice prenosov na nacionalni RTV Sloveniji. Vam pa sporočamo, da imamo zagotovila, da nas, ki se bomo združili v skupino pobudnikov za prenose na RTV Sloveniji za najbolj pomembne športne dogodke, ki so pomembne za vse športe v Sloveniji.«

Odziv odgovornega urednika Športnega programa **Gregorja Peternela:**

»TV Slovenija se je potegovala za pravice Slovenske nogometne lige, kot tudi za kvalifikacijske tekme slovenske reprezentance za svetovno prvenstvo. Naša ponudba je temeljila na ceni iz prejšnjega obdobja in oceni realne vrednosti pravic, ponudnik pa je izbral tistega, ki je ponudil največ.

Ker razpolagamo s sredstvi naših gledalcev, si ne moremo privoščiti, da bi pravice preplačali. Pričakovanja gledalcev so široka, nerazumni finančni vložki v določene vsebine lahko pa hitro ogrozijo številne druge prenose. Ravnati moramo gospodarno. Podatki o gledanosti kažejo, da nogomet ni edina vsebina, ki gledalce zanima. Vsekakor se bomo prizadevali, da v prihodnje pridobimo tudi nogometne prenose.«

Varuhinja je dodala:

»Naj omenim, da pravico občinstva do spremljanja pomembnih dogodkov v najširšem javnem interesu (ki utrjujejo nacionalno kulturno identiteto, na katerih nastopa nacionalna športna reprezentanca itd.) opisujeta 34. in 34. a člen Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAVMS). Za pripravo osnutka tega seznama je pristojen Svet za radiodifuzijo. Obrazec za stik s tem telesom je na tej povezavi: <https://www.srdf.si/obrnite-se-na-nas/>.«

Politika in šport

Gledalca **T. M.** je ob robu kolesarskega dogajanja na olimpijskih igrah zanimala povezava politike in športa. Izpostavil je primer kolesarja Tadeja Pogačarja, ki tekmuje za slovensko reprezentanco, medtem ko trenira v klubu, ki ima sedež v Združenih arabskih emiratih.

»Pozdravljeni. Tema je zelo občutljiva in nihče se je še ni javno lotil. vsaj zelo javno ne. Skoraj vsi uživamo ob zmagah naših kolesarjev, pa naj bo to Tour de France ob zmagi Tadeja Pogačarja ali minulo zmagoslavje Primoža Rogliča na olimpijskih igrah in bronasta medalja Tadeja Pogačarja. Oba komentatorja kolesarskih tekem sta poznavalca in uživam ob prenosih. Postavlja pa se vprašanje, ki se ga nihče noče lotiti javno v naših medijih... Zakaj naš največji kolesarski šampion vozi za državo, ki je znana po zlorabah človekovih pravic, ženskih pravic in je njeno pravo šeriatsko pravo. Vsi vemo kaj to pomeni. Vprašanje!.. Ali je na RTV prepovedano omenjati za kakšno/katero državo v resnici naš šampion tekmuje ko ne tekmuje za nacionalno reprezentanco in ali je to njemu sploh znano? Zelo dvomim, da taki in podobni dvomi komentatorjema niso poznani, se jima pa izogibata. Tekmovati za UAE nikomur ne more biti v čast. Prosim za veše stališče glede tega. Hvala lepa.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»V javnem mediju seveda ni tabu tem, vselej pa je potrebna presoja o fokusu in poročevalskem kontekstu. Poročanje mora sloneti na dejstvih. Dejstvo je, da Tadej Pogačar nastopa kot član slovenske reprezentance in torej za državo Slovenijo, medtem ko trenira v klubu, ki ima sedež v ZAE. Kot poudarja urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**, se vrhunski športniki – če le imajo to možnost – odločajo za ekipe, ki mu omogoča pogoje za izpolnitev športnih ciljev, z vrhunskimi športnimi strokovnjaki. Kolesar Pogačar je v timu kluba Emirati iz Združenih arabskih emiratov (UAE Team Emirates). Kar hočem poudariti, je razlika med klubom iz neke države in državo samo.

Ali naj se o državi, v kateri deluje klub, za katerega nastopa slovenski kolesar, podrobneje poroča z vidika človekovih pravic? Če je v tem informativna vrednost, če gre za bistveno informacijo v poročevalskem kontekstu, za to seveda ni zadržkov. To velja za vsa področja, ne le šport, torej tudi za gospodarstvo, politiko, diplomacijo, kulturo ... Omenjam, da ima Slovenija z ZAE dobre odnose, v času premierja Cerarja I. 2019 so tam tudi odprli prvo veleposlaništvo, v okviru svetovne razstave Expo v Dubaju pa potekajo tudi različne dejavnosti za okrepitev gospodarskega sodelovanja in krepitev trgovine. Ni upravičeno pričakovati, da bi ob sleherni novici, povezani z

neko državo vselej navajali vse podrobnosti o posebnostih, težavah, kritikah, slabostih, deviacijah itd.

Sicer pa je v poročanju o športu smiselno upoštevati ločnico med športom in politiko. Nedvomno se v vsakdanjem življenju ta ločnica pogosto zabriše ali pa njen pomen celo poudari – zopet odvisno od konteksta.

V primeru beloruske športnice, ki je na pravkar končanih OI v Tokiu zaprosila za azil, sta se seveda športna in politična raven povsem prepletli. Kot nas uči svetovna športna zgodovina, je politizacija odvisna tudi od meddržavnih odnosov in mednarodnih razmer. Spomnimo se samo bojkotov ali ali groženj z bojkotom velikih športnih tekmovanj. Med primeri, ki jih je v pripravi na ta odgovor zbrala moja sodelavka Eva Semič, so tudi olimpijske igre. Ker so prav danes oblast v Afganistanu spet prevzeli talibani, je morda posebej aktualno spomniti, da je l. 1980 kar 65 držav, med njimi ZDA, bojkotiralo OI v Moskvi, zaradi napada Sovjetske zveze na Afganistan. Čez 4 leta je Sovjetska zveza bojkotirala OI, ki so potekale v Ameriki. Omenjam še, da so se ob zimskih OI v Sočiju 2014 vrstili pozivi k bojkotu zaradi kršenja pravic istospolnih v Rusiji, v pričakovanju zimskih OI v Pekingu 2022 pa se slišijo tudi pozivi k bojkotu teh iger, in sicer zaradi kršenja državljanskih svoboščin v Hongkongu in zatiranja muslimanske manjšine Ujgurov na Kitajskem.«

IV. PROGRAM PLUS

Karaoke bar: je to kakovostno razvedrilo?

Trije gledalci so se pritožili nad oddajo Karaoke, saj po njihovem mnenju z vidika produkcije ne dosega standardov javne televizije.

»Ob kratkem ogledu oddaje sem se skoraj zjokal, da RTV leta 2021 prikazuje oddaje na nivoju zgodnih let 90 preteklega stoletja. Posledice bodo še nadaljno upadanje gledanja RTV programa, tudi kvalitetnega saj bomo gladko malo SLO TV počasi pozabili klikniti..... Ohranite nam pravico do kvalitetnih oddaj na "naši nacionalki" .«
(R. N.)

»Spoštovani. Ne morem razumet da Javni zavod RTV Slovenija predvaja takšno oddajo kot so karaoke. To ni zabavna oddaja, to je skropucalo za neko ulično hosto. Zanima me samo to, če nekdo delate namenoma, da bi bil procent gledanosti še manjši..... Kar odgovarja zdejšnji vladi.« (K. S.)

»Izpostavila bom oddajo Karaoke, ki ste jo uvrstili kar na spored 1 programa in je porazna tako v voditeljskem kot tudi v produkcijskem smislu. Prosim odgovorite mi, ali se vam zdi to res primerna vsebina za slovenske gledalce? Moje mnenje je, da si slovenski gledalec vsekakor zasluži več od Karaok in sicer oddaje z večjo širino.« (B. S.)

Odgovorni urednik Programa plus, **Rok Smolej**:

»Karaoke bar je zasnovan kot rubrika v poletnem jutranjem programu. Sledili smo željam gledalcem, ki so si po stalnih novicah o epidemiji in ukrepih zaželeli več lahkotnejših in zabavnih vsebin. Odločili smo se, da bomo v prav vsako jutranjo oddajo med poletjem vključili po eno slovensko poletno glasbeno uspešnico. Seveda bi to lahko storili na način, da bi vrteli stare videospote ali pa da bi v oddajo vabili slovenske glasbenike, jih napovedovali, z njimi malo pokramljali, potem pa bi oni zapeli pesem. To bi bilo enostavno in takšnih formatov oddaj je na ekranih veliko.

Zato smo se raje odločili za format karaok, ki se nam je zdel bolj atraktiven, na nek način tudi nostalgичen; torej da se običajni ljudje različnih generacij preizkusijo v petju slovenskih uspešnic. Vključili smo zimelele melodije in tudi sodobnejše pesmi, in tako s petjem povezali tudi različne generacije. Ob vsaki pesmi smo podali tudi informacije in zanimivosti o posamezni popevki. Namenoma smo se želeli izogniti narodnozabavni glasbi in se osredotočili pretežno na slovensko popularno glasbo. Za komentatorje nastopov smo povabili najvidnejše predstavnike slovenske zabavnoglasbene scene, med njimi Nušo Derenda, Alenko Godec, Heleno Blagne itd., zvrstilo se jih je kar 16.

Format karaok za javno televizijo sicer ni nič presenetljivega, saj smo karaoke na ekranu javne televizije gledali že v devetdesetih letih in tudi takrat poslušali amaterske pevce, ki so bili pri petju bolj ali manj uspešni. Bistvo formata karaok je zabava, veselje do petja, pogum za javni nastop, ne gre za elitno pevsko tekmovanje, se pa v oddajah vedno odkrijejo tudi pevski talenti.

Prepričani smo, da smo prav vse nastopajoče predstavili in komentirali spoštljivo, četudi jim nastop morda ni uspel, kot bi pričakovali. Morda smo z izborom nastopajočih uspeli preseči tudi kakšen spolni stereotip in to, kako bi moral biti videti človek, ki nastopa v televizijski zabavni oddaji. V ključili smo tudi osebe iz ranljivih skupin. Naš namen je v recenziji dobro povzel novinar Večera: »Karaoke bar mi je simpatičen, ker je mnogo manj izumetničen in zafektiran od patetike talentšovov komercialnih televizij, kjer talent ne šteje nič, če nimaš tragične življenjske zgodbe, ki prodaja.«

Kar se tiče podobe oddaje, so karaoke nekaj, kar imamo v zavesti kot fenomen iz 90. let, zato je bila podoba Karaoke bara namerno karikirana in »retro«. Pa tudi sicer menimo, da format karaok ne prenese niti ne potrebuje glamurozne in bleščeče scenografije, kakršne si seveda ne bi mogli niti privoščiti.

V zvezi z gledanostjo pojasnjujemo: v soboto, 7. avgusta, ko so na TV SLO 2 še tekale olimpijske vsebine, je bila oddaja Karaoke bar najbolj gledana oddaja na TV SLO 1, boljšo gledanost sta dosegla le Vreme in Dnevnikov izbor, ki pa nista oddaji, ampak krajši rubriki oz. dela druge oddaje. Karaoke bar je tisto soboto v svojem terminu dosegel tudi višjo gledanost od gledanosti največje konkurenčne televizije. Naslednji dve soboti pa je bila oddaja Karaoke bar edina oddaja s TV SLO 2, ki se je v ciljni skupini 18-49 let sploh uvrstila na lestvico najbolj gledanih oddaj dneva.«

Pritožniki so poleg urednikovega odgovora prejeli še naslednje pojasnilo **pisarne varuhinje**:

»Naj dodamo, da se pričakovanja in okusi občinstva javne televizije razlikujejo, kar se odraža tudi v odzivih, ki pridejo na varuhov naslov. Varuhinja se sicer konkretno opredeljuje le o konkretnih programskih vsebinah in storitvah, predvsem z vidika upoštevanja Poklicnih meril in načel novinarske etike. Ko gre za ostale bistvene elemente televizijske produkcije – dramaturgijo, scenografijo, grafično podobo, studijsko estetiko, režijo, zvočno sliko itd., pa se zanese na presojo pristojnih TV-služb.

Vsekakor si varuhinja želi, da bi bile programske vsebine javnega medija kakovostne, da bi dosegale najvišje produkcije standarde ter bile v slovenskem medijskem prostoru vzor produkcijske dovršenosti in domišljenosti, še zlasti, če so namenjene predvajanju v osrednjem televizijskem času (t. i. prime time). Zaveda pa se tudi omejitev, s katerimi se pri tem soočajo uredništva, od finančnih do kadrovskih.

Naj kot zanimivost dodamo, da gledalci vselej protestirajo, če je na sporedu preveč ponovitev ali pa, če med počitnicami ni izvirnih TV-oddaj. Letos takšnih odzivov praktično ni bilo, zagotovo tudi zato, ker je bilo poleti poleg bogate športne ponudbe na TV-sporedu tudi več druge premierne programske vsebine. Raznovrstnosti programa se varuhinja v imenu občinstva vselej razveseli, če se le pri tem upošteva poklicne, etične, programske in druge kakovostne standarde.«

Varuhinja je želela preveriti zasnovo oddaje, predvajane v osrednjem TV-času, vendar je v Programsko-produkcijskem načrtu ni našla.

Pohvaljeno poletno jutro

Gledalka **M. P.** je bila zadovoljna s poletnimi jutranjimi oddajami.

»Hvala tudi za lepo poživljajočo oddajo Poletno dobro jutro, ki je kot bi v tej vročini zapihal prijeten maestral iz morja.«

V. SPLOŠNO

»Ukinitve« oddaj (Zvezdana, Studio City)

V varuhov nabiralnik je prispelo čez sto odzivov glede sprememb TV-sheme, o katerih so gledalci brali na družbenih omrežjih, spletu in tisku. Največ gledalcev je pozvalo k ohranitvi oddaj Zvezdana in Studio City.

»Nasprotujem nameram, da bo Studio City redkeje na sporedu! Ena redkih inovativnih, progresivnih, zanimivih oddaj, ki so vredne gleda. Predstavlja drugačen pogled na politiko, kulturo in družbo. Tega je treba več, ne manj. Nadomestitev z več narodno-zabavnih oddaj ni prava rešitev. Gledanost ni najpomembnejša za nacionalno tv, pač pa je bistvena kakovost ter raznolikost programa. Še dodaten termin narodno zabavnih vsebin ni nič novega. Mogoče je rešitev več različnih voditeljev ali razširitev nabora tem za Studio City.« (**M. J.**)

»Želimo, da oddaja ZVEZDANA ostane, ker je najboljša oddaja! Nas uči, spodbuja in nam dviga kvaliteto življenja.« (K. B.)

»Pišem vam, ker me je novica, da bo snemanje oddaja Zvezdana prekinjeno, močno pretresla in užalostila. Naj povem, da je to ena redkih oddaj, ki jo redno spremljam in jo celo delim ter ogled priporočam znancem, prijateljem. Teme pogovornih oddaj so življenjske, navdihujoče, kar pa v teh časih gledalci še toliko bolj potrebujemo in si želimo. Voditeljica je srčna, iskrena in vsakič znova preseneti s svojo preprostostjo in zrelostjo. Ne razumem povoda za vašo odločitev, vendar upam, da boste o posledicah še enkrat premislili. Menim, da nisem edina gledalka rtv, ki je ob tej novici razočarana nad vodstvom vaše hiše.« (Z. S.)

Varuhinja je za pojasnilo glede javnih objav o domnevnih spremembah TV-sheme prosila vse pristojne, od uredništev do vodstva Zavoda. Iz **pisarne generalnega direktorja RTV Slovenija Andreja Graha Whatmougha** je prejela pojasnilo, da bodo oddaje, kot so Zvezdana, Zadnja beseda in Studio City še naprej predvajane v enakem obsegu in v ustaljenih terminih:

»V javnosti se je v preteklih dneh pojavil dokument interne narave. Poudarjamo, da je bil dokument pripravljen izključno za notranje potrebe in naj bi služil kot izhodišče za razpravo o morebitnih jesenskih prilagoditvah programske sheme. Predloga sprememb interno nismo uskladili in jesenske programske spremembe tako niso prišle dlje od izhodišč. Televizija Slovenija bo tako do konca leta izvrševala sprejeti programsko-produkcijski načrt in programske sheme za leto 2021, ki jih je programski svet RTV Slovenija potrdil konec lanskega leta. Oddaje, kot so Zvezdana, Zadnja beseda in Studio City bodo torej še naprej predvajane v ustaljenih terminih. Predlog nikoli ni vključeval ukinitve Tarče.«

Varuhinja je gledalcem pojasnila svoje pristojnosti glede programske sheme in postopke sprejemanja oz. spreminjanja PPN:

»Kot ste lahko prebrali, letošnji programsko-produkcijski načrt (PPN) ostaja nespremenjen. Jeseni bo stekel nov krog usklajevanj za nov PPN, na vseh ravneh RTV Slovenija, dokument pa bo naposled – v imenu javnosti potrjeval Programski svet.

Kot varuhinja nimam pristojnosti glede programske sheme (moje naloge so predvsem spremljanje spoštovanja programskih standardov, poklicnih meril in etičnih načel), vendar pa vsako leto iz odzivov občinstva izluščim nekaj priporočil, ki jih posredujem programskim ustvarjalcem, snovalcem PPN in Programskemu svetu.

V razpravah vselej opozarjam, da je pred vsako bistveno spremembo treba imeti pred očmi občinstvo oz. ustaljene gledalske, poslušalske in bralske navade. Zato svarim pred ad hoc, prenagljenimi in radikalnimi posegi v sheme, npr. premik s programa na program, nove urnike, krajšanje oddaj, krnitev vsebin, ukinjanje oddaj itd. Zavedam se, da so spremembe sestavni del medijske produkcije in da si jih želi tudi občinstvo – pač glede na osebne preference, želje, okus in zanimanja, generacijsko pripadnost itd. Menim tudi, da morajo imeti v oblikovanju programske ponudbe – pri kateri je resnično potrebno upoštevati veliko različnih dejavnikov, od denarja do časovnih,

kadrovskih, avtorskih omejitev – glavno besedo strokovno podkovani programski ustvarjalci.

Kot varuhinja sem sicer doslej le enkrat izrecno nasprotovala posegu v shemo, in sicer ob zamenjavi zaporedja Kulture in Športa po Odmevih (konec I. 2017, začetek I. 2018), saj sem menila, da se je vodstvo neupravičeno sklicevalo na načelo gledanosti (namesto na načelo javnega interesa in poslanstva javnega medija) in da pri načrtovanju tega posega v shemo ni upoštevalo vsebinskih argumentov pristojnega uredništva ter zainteresirane javnosti. Takrat se je po štirih mesecih shema vrnila v prvotno zaporedje (Odmevi, Kultura, Šport).«

Kaj sodi na TV SLO3 in zakaj ne bi imeli še TV SLO4

Gledalec **B. M.** je razočaran nad programom TV SLO3, kjer se med počitnicami, ko ni sej DZ, predvajajo le ponovitve. Meni tudi, da bi javna televizija potrebovala še TV SLO4.

»Vam pa sporočamo, da smo zelo razočarani nad 3 programom RTV Slovenija, ki ponavljajo prenose stare tudi po več mesecev iz parlamenta, raznih odborov, in Svetnikov Svetnic Slovenije. Gledanost pa je verjetno pod vso kritiko in žalostjo. Tukaj pa je velikanska škoda za RTV Slovenijo, ki 3 program drastično upada gledanost, ki se ljudje izogibajo. Splošno mnenje veliko državljanov Slovenije je, da je to popolnoma nesmiselno in izredno slabo za RTV Slovenijo. Vsak mesec se plačuje RTV naročnina in imamo popolnoma neaktiven 3 program, ki je že popolnoma spregledan za mlajšo generacijo, ki ta 3 program praktično sploh ne gledajo. Tukaj je izredno slaba reklama za RTV Slovenijo z tem 3 programom. Zato vam predlagamo. Da se na RTV Slovenija ustanovi ta 3 program za športne prenose in uvedite tudi 4 program, ki bo narejen za politične zadeve in za občasne prenose iz Prarlamenta, Sveta in drugih odborov in odborol z lokalnimi zadevami, A POU DARJAMO DA NE PONA VLJATE STARE PRENOSE PARLAMENTA IN SVETA IN RAZNIH ODBOROV. Ker z takim načinom gledanosti samo odbijate še posebej mlajše populacije in ostalih gledalcev, ki imajo že te politike na vrh glave zadosti. Upamo da smo bili razumni in da smo vam prinesli bolj čisti pregled mnenj vseh državljanov Slovenije. Naredili smo obširnejšo povpraševanje o zadovoljstvu gledanosti 3 programa na RTV Slovenije. Mnenje je bilo skoraj 80 % vprašanih državljanov Slovenije po celotni državi in v tujini. Mnenje je bilo 80 %, da sploh ne gledajo 3 program rtv Slovenije, ker stalno se ponavljajo stare prenose stare tudi po več mesecev. Zato vas pozivamo in prosimo, da je tukaj treba takojšnjo ureditev teh programov in zmanjšati ponavljanje starih prenosov iz Prarlamenta, Sveta in raznih odborov, ki ni popularen med vičina ljudtva v Sloveniji še posebej mladine.«

Varuhinja:

»Glede TV SLO3 lahko podam le splošno pojasnilo, da je ta program nastal na podlagi [Zakona o RTV](#), in sicer z namenom spremljanja parlamentarnega dogajanja (ZRTVS-1, čl. 3, druga alineja). Takšna je tudi zasnova programa, opisana v Programsko-produkcijskem načrtu. V [PPN 2021](#) (str. 30 in 31) so poleg prenosov sej Državnega

zbora, Državnega sveta, parlamentarnih teles in Evropskega parlamenta izrecno napovedani le še »povzetki, pogovori, informacije«, glede oddaj pa »dva pogovora na teden o temah, povezanih z delom slovenskega in Evropskega parlamenta«. V praksi se v parlamentarni program (TV SLO3) umeščajo še različne ponovitve, občasno dnevnoinformativne oddaje s tolmačenjem za gluhe in – v času epidemije – tiskovne konference vlade, in sicer praviloma takrat, ko ni prenosov.

Ali bi bilo torej v času parlamentarnih počitnic ali v dneh, ko ni parlamentarnih dejavnosti mogoče predvajati več parlamentarnih vsebin? Verjetno bi to lahko bil izziv za programsko vodstvo. Iz odzivov TV-občinstva, ki jih prejeman, pogosto razberem nerazumevanje zasnove Parlamentarnega programa, kakor tudi željo, da bi imel javni medij več kanalov, med njimi tudi specializirane, denimo za šport ali kulturo. Morda bodo tak interes upoštevali snovalci novih medijskih rešitev in zakonov.«

Zakaj oddaje zamujajo?

Gledalca **G. V.** je zanimalo, zakaj na TV Slovenija oddaje niso na sporedu do minute natančno, ampak redno zamujajo.

»Zanima me, zakaj se pričetki vseh oddaj glede na spored tako zamujajo. Stalno zamuja šport, vreme, včeraj tudi Utrip za kakih 6 minut, vse ostalo 3 do 5 min.«

Pojasnilo **varuhinje**:

»Radijski in televizijski sporedi se pripravljajo po načelu 5-minutnih intervalov, znotraj katerih so odstopanja dovoljena. V radijskih programih se urnik izravna z objavo poročil oz. informativnih oddaj, v televizijskih programih se uravnava po začetku pasov ali oddaj (npr. na TV Slovenija med delovniki: 7h Dobro jutro; 8h, 9h in 10h Poročila; 13h Dnevnik, Šport, Vreme; 17h Poročila ob petih, Šport, Vreme; 18.57 - osrednjevečerni informativni blok - Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme; 22h - poznovečerni informativni blok - Odmevi, Kultura, Šport, Vreme).

Ni mi znano, da bi javne radijske ali televizijske postaje v Evropi urnik programa sestavljale ali objavljale tako, da bi sleherno oddajo pripravile na sekundo natančno ali napovedale na minuto natančno.

Zmotil vas je razpored oddaj v soboto zvečer. Pojasnujem, da je osrednji večerni televizijski dnevnoinformativni blok med 19h in 20h med konci tedna v grobem razdeljen takole: Dnevnik 15 minut, Dnevnikov izbor 10 minut, Utrip/Zrcalo tedna 10 minut, Šport 10 minut, Vreme 5 minut. Odstopanja so praviloma znotraj intervala, na dolžino pa običajno vplivajo okoliščine - Dnevnik je denimo daljši, če se zgodijo izstopajoči dogodki doma ali po svetu, športna rubrika pa, če je bera uspehov slovenskega športa posebej velika. Menim, da se je uredništvo v soboto po načelu aktualnosti upravičeno odločilo, da je bil Dnevnikov izbor o Afganistanu nekaj minut daljši.«

Prezrti deli Slovenije? Primer oddaje Ljudje in zemlja

Varuhinja pogosto prejema pripombe občinstva o neenakomerni regionalni pokritosti Slovenije v programih RTV Slovenija. Očitki se nanašajo na različne programe in vsebine, od kulturnih do dnevnoinformativnih. Nekaj gledalcev iz Bele krajine in Celja denimo redno sporoča, da sta slovenski jugovzhod oz. ena od slovenskih mestnih občin praktično prezrta (razen v ekscesnih primerih). Veliko je očitkov, da so zanimivi, ustvarjalni in kompetentni posamezniki iz robnih delov Slovenije v TV-programih nevidni oz. da so privilegirani tisti, ki so bližje Ljubljani ter ev. Kopru ali Mariboru, izbor gostov pa naj bi se kazal tudi v prevladi osrednjeslovenskega govora v TV-programih.

Varuhinja nima orodij in kompetenc, da bi od oddaje do oddaje preverjala, ali so takšni – običajno pavšalno zapisani ali izrečeni – očitki upravičeni oz. jih utemeljeno potrdila ali zavračala. Na očitke o asimetriji opozarja v razpravah s programskimi ustvarjalci in programskimi svetniki. Pritožnike vselej povabi, naj so v odzivih konkretni: kaj je bilo po njihovem mnenju prezrto oz. kaj konkretno so pogrešali.

Ker je bila v odzivih nekajkrat izpostavljena oddaja **Ljudje in zemlja** (gledalci so sporočali, da v tej oddaji ne vidijo belokranjskega, ribniškega ali gorenjskega kmeta), je varuhinja uredništvu regionalnih TV-programov Maribor in Koper, kjer izmenjaje pripravljajo to tedensko oddajo, prosila za podatke, kako so v zadnjem letu in pol (od 1. januarja 2020 do julija letos) v oddaje vključevali tudi dogajanje izven svojega regionalnega območja. Predlagala je, da posredujejo podatke, v katerih je bil predstavljen kmetovalec, predelovalec, primer dobre prakse itd. iz gorenjske in dolenske regije (in znotraj nje iz Bele krajine).

Varuhinja je preverila tudi zasnovo oddaje Ljudje in zemlja. V [Programsko-produkcijskem načrtu za l. 2021](#) jo je uredništvo TV Koper (str. 78) opisalo kot oddajo »o aktualni kmetijski problematiki ter o pridelovalcih in ljudeh, ki so kakor koli povezani s kmetijstvom in zemljo«, ki je namenjena »ozaveščanju o pomenu kmetijstva in opozarjanju na težave«, uredništvo TV Maribor (str. 82) pa kot oddajo, ki strokovni in laični javnosti »ponuja celovito obravnavo vseh delov na področju kmetijstva kot ene od pomembnejših gospodarskih panog.«

Kako pa v tej vseslovensko zastavljeni oddaji obe uredništvi zagotavljata ustrezno regionalno pokritost?

Branko Vrabec, urednik oddaje Ljudje in zemlja, TV Koper:

»Tudi sam velikokrat slišim po terenu, kako so nekateri deli Slovenije glede kmetijstva na našem programu zapostavljeni. A kaj dosti pri tem ne morem pomagati. Mi namreč pokrivamo Primorsko, kar pomeni, Istro, Kras, Brkine, Goriško z Brdi in bovški/tolminski konec. Idrijskega skorajda ni, pa bi ga morali mi pokrivati, a ni dovolj kapacitet. Zadnje čase mi tu pomaga Barbara Renčof, ki je lani naredila en prispevek s Cerkljanskega, letos enega z Mašuna in iz Cerknega. In to je vse, kar smo imeli v koprski oddaji LIZ kar se tiče dopisnikov TVS. Ostalo delamo sami. Največ jaz, Sabina Francek, Mojca Dumančič in Miloš Batistuta. Z območij, ki jih omenjaš (Bela Krajina, Dolenjska, Gorenjska) ni bilo v oddajb LIZ iz koprskega studia v zadnjih petih letih niti

enega prispevka. Sem pa za vsak prispevek, ki ga dobim od dopisnikov (predvsem od Mojce Dumančič in občasno od Barbare Renčof) zelo zelo hvaležen.«

Odgovorni urednik regionalnega programa TV Maribor, **Tomaž Karat**, je pojasnil, da se mariborska ekipa oddaje Ljudje in zemlja trudi za kakovostno pokrivanje kmetijstva ne le po tehni uredniški presoji, ampak tudi po teritorialnem načelu. Ob tem je opomnil, da obdobje analiz zaradi epidemije koronavirusne bolezni in ukrepov, ki so jo spremljali, ni reprezentativno. Uredništvo oddaje je pripravilo poročilo o objavah, iz katerega je razvidno, da so v letu 2021 pripravili prispevke s sogovorniki iz Gorenjske in Dolenjske, prispevek iz Bele krajine pa so nazadnje objavili pred epidemijo. Celotno poročilo je objavljeno kot **PRILOGA 2** na str. 60.

Na podlagi odgovorov iz obeh uredništev **varuhinja** ugotavlja, da gledalci oddaje Ljudje in zemlja v obravnavanem obdobju niso imeli priložnosti za enakomeren vpogled v stanje kmetijske panoge v različnih delih Slovenije. Varuhinja **MENI**, da je težava že v ureditvi, ki koprsko in mariborsko uredništvo v snovanju in izvedbi oddaje »samooomejuje« na podrobnejše spremljanje kmetijske panoge predvsem na slovenskem zahodu in vzhodu, v širšem območju obeh regionalnih studiev.

Varuhinja meni, da imajo takšni pregledi – četudi so le parcialni - lahko uporabno vrednost, če programski ustvarjalci - na ravni uredništev, programov, posameznih medijev oz. RTV Slovenija celoti - iz njih izluščijo pomanjkljivosti in priložnosti ter se o njih pogovorijo in poskusijo najti rešitve za njihovo odpravo.

Varuhinja meni še, da je konkretni prikaz lahko v oporo vsem, ki sodelujejo v pripravi PPN za leto 2022.

RADIO SLOVENIJA

I. VAL 202

O ponovitvah in slovenski popevki tedna v angleščini

Poslušalka **I. G.** je varuhinjo seznanila s pismom uredništvu Vala 202.

»Poslušam vas že vse od vaših začetkov. Do nedavnega sem bila zelo navdušena nad vami. Vsi voditelji so mi zelo prijetni in imate odlične govorne oddaje. Moti me, da jih toliko ponavljate. Imate tudi vi probleme s financiranjem?

Glede glasbe bi imela eno željo. Bi naredili anketo o kvaliteti in zvrsti stila (jaz sem rokerica po duši) in besedil. Strašno me motijo pesmi, ki sploh nimajo besedila in jih je eno samo ponavljanje. Neprimerno se mi tudi zdi, da je pri popevki tedna za slovensko predlagana pesem v angleščini, ki jo izvajajo skupine z imenom v tujem jeziku. Kolikor vem izvajalci posnamejo pesmi v angleščini za tuji trg. Torej, če je popevka tedna na slovenskem delu, naj bo tudi v slovenščini. Kar niso dosegli okupatorji, bomo sami postorili in se potujčili.«

Odgovor odgovornega urednika **Nejca Jemca**:

»Težav s financiranjem na srečo nimamo. Drži pa, da določene oddaje oziroma največkrat najbolj izstopajoče dele oddaj občasno ponovimo. Pri tem skrbno izbiramo termine ponovitev, ki niso enaki času in dnevu prvotnega predvajanja. S kakovostnimi vsebinami namreč želimo doseči čim večje število poslušalcev, ki se pred radijskimi sprejemniki izmenjujejo. Več ponovitev je v poletnem času, jih je bilo pa letos denimo manj zaradi olimpijskih iger. S septembrom se redne oddaje vračajo v programsko shemo.

Ne razumem povsem, kakšno anketo imate v mislih. Kar se tiče polovice skladb v Popevki tedna; gre za glasbo slovenskih izvajalcev. To je ključno merilo za uvrstitev med domače predloge. Menim, da je odprtost v svet vrlina, tudi izraz samozavesti, ne šibkosti.«

Dodatno pojasnilo **varuhinje**:

»Menim, da je odgovorni urednik dobro pojasnil razloge za poletno ponavljanje segmentov posameznih zanimivih oddaj in tudi merilo za uvrščanje pesmi na domačo ali tudi lestvico Petkove popevke tedna.

Dodajam, da na podoben način med domačo in tujo glasbeno produkcijo ločuje tudi Zakon o medijih, ki je l. 2016 uvedel glasbene kvote (ta del za javni medij še velja, medtem ko ga je l. 2019 Ustavno sodišče za komercialne medije razveljavilo. V zakonu je slovenska glasba opredeljena kot glasba slovenskega izvora, ki je torej nastala v slovenski produkciji. Na to, v katerem jeziku pišejo besedila slovenske glasbene skupine, pa javni medij verjetno ne more vplivati.«

II. RADIO SPLOŠNO

Spremembe programske sheme

Poslušalca **B. H.** so znova zmotile spremembe v programski shemi Vala 202. Pojasnilo odgovornega urednika je poslušalec prejel v začetku junija (majsko poročilo, str. 25).

»Ne razumem, posebej če pogledam RTV in RA program dnevno v celoti se kar nekaj oddaj podvaja. 40 let mi ni bilo potrebno prekljapljati med programi, danes pa če želim poslušati Zrcalo dneva ob 22h pa moram?«

Pojasnilo **varuhinje**:

»Glede posegov v programov večkrat zapišem, da so spremembe del medijske vsakdanjosti. Nemogoče je, da se v spreminjajočem se svetu le v javnem mediju ne bi nikoli nič spremenilo. Oddaje se rojevajo in ugašajo, ure pa prilagajajo novim življenjskim ritmom. Vem, da starejši ali dolgoletni publiki ni po godu, če se poseže v njihove ustaljene navade. Sama lahko povem, da od pomladi praktično nisem ujela nobenega Radijskega dnevnika, saj si nikakor ne morem zapomniti, da je oddaja po novem na sporedu ob 18.30 in ne več ob 19. uri. Ko zvečer prižgem radio, so poročila

že mimo. Zato tem bolj razumem nejevoljo tistih, ki si želijo, da bi vse ostalo po starem.

Zavedam pa se, da so se na Radiu Slovenija za ta in druge posege v shemo oz. program odločili na podlagi dolgotrajne razprave in analiz ter da dosedanji odzivi ne kažejo, da bi šlo za slabo odločitev.«

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Ko je citatno naveden napačen podatek

Bralec **T. M.** je opozoril, da članek »Poklukar: Ne rabimo razglasitve epidemije, pač pa zdravo kmečko pamet«, vsebuje netočen podatek o cepljenih na Švedskem. Številko je izrekla vodja svetovalne skupine za spremljanje covid-19.

»Članek podaja izjavo gospe Mateje Lebar: "Zanimivo je, da smo dolgo poslušali o tem, kako je na Švedskem, zdaj ko je tam precepljenost blizu 90-odstotna, pa primerjava s Švedsko ni več tako popularna".

Ta izjava je neresnicna, saj je po uradnih podatkih na Švedskem na tisti dan bilo precepljenih zgolj 53%, z vsaj enim odmerkom pa 67% prebivalcev ([vir](#)). MMC portal sem opozoril na napako 25.8. in jih pozval naj odstranijo neresnico izjavo gospe Lebar. Do danes (28.8.) portal izjave ni odstranil.

Kot večina člankov o covidu je tudi ta izrazito neobjektiven z navajanjem zavajajočih izjav politikov in pristranskih strokovnjakov. Objektivnega kvalitetnega poročanja o kovidu v slovenkem prostoru zal praktično ni. Zavajanje je velik problem, lazi pa so popolnoma nesprejemljive za MMC oz. katerikoli medij.«

Uredništvo je po opozorilu članek dopolnilo. Urednica uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je o ravnanju v takšnih primerih zapisala:

»Kadar naši uredniki in novinarji dobijo opozorila uporabnikov, da so določene trditve ali podatki pooblaščenih oseb v člankih na portalu napačni, se na to odzovejo. Preverijo, tudi pokličejo citirane osebe itd. Če po preverjanju ugotovijo, da so podatki oz. dejstva napačni, se to tudi primerno označi in popravi. Na to se opozori ob koncu članku, v posebnem disklejmerju 'Obvestilu uredništva'.

Glede konkretnega primera uporabnika, ki naj bi opozoril na napačna dejstva, pa iz njegovega sporočila ni jasno, kako nas je opozoril, po poizvedbi nihče od dnevnih urednikov na tisti dan ni opazil takšnega sporočila. Tem opozorilom je sicer namenjena funkcija/gumb Prijavi napako. Tudi v tem članku smo dodali Obvestilo uredništva in opozorili na netočnost v izjavi pooblaščenih oseb.«

Varuhinja je bralcu odgovorila, da pavšalne zapise o neobjektivnosti, zavajanju in lažeh zavrača in jih šteje za neutemeljene. Posredovala mu je tudi povezavo na [priporočila za poročanje o javnem zdravju](#).

Ko zdravstveno trditev izreka pravni strokovnjak

Bralec **M. Z.** se je odzval na članek »Kakšne pravne podlage imajo sankcije zaradi zavračanja PCT-pogoja?«, ki je bil objavljen 26. avgusta. V njem je objavljen tudi citat pravnikov Andraža Terška in Marka Blatnika, ki vsebuje trditev, da so testi sporni in škodljivi.

»Prosim za pojasnilo uredniške odločitve, da primernost testov ("sredstvom, ki ga proizvajalec ni ne predvidel za diagnostiko ne testiral v diagnostičnih postopkih") in njihove zdravstvene posledice ("lahko povzroči hudo in trajno poškodovanje nosne votline in sluznice") interpretirata pravnika, ki za tovrstno presojo nista strokovno usposobljena. Dejstvo je, da je g. Teršek v javnosti že v preteklosti razširjal stališča glede PCR testov, ki ne držijo in niso skladna z znanstvenimi dognanji. V podporo svojim trditvam navaja raziskave vprašljive kakovosti in laične interpretacije (npr. <https://www.ostro.si/si/razkrinkavanje/objave/pcr-testi-so-primerni-za-diagnostiko-virusa-sars-cov-2>). Podobne izjave glede neprimernosti PCR testov je v preteklosti demantiral tudi prof. Alojz Ihan (<https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/obvestila/2020/10/01/epidemija-covid-19-odgovori-na-dileme-zdravni%C5%A1kih-kolegov>). Kot pravi Ihan: "Kaj dokazuje PCR, ve vsak študent prvega letnika mikrobiologije." Mikrobiolog Matjaž Retelj pa je v zgoraj navedenem članku opozoril, da "ne razume, od kod se je vzela »ideja, da PCR-test ni primeren za diagnostiko. Uporablja se za diagnosticiranje hiva, hepatitisa C in hepatitisa B. To je za leto 2021 res nenavadna trditev«."

Kljub temu pa je MMC leta 2021 v svojem članku za razlago medicinskih postopkov dal prostor pravniku, ki je za to očitno manj usposobljen kot študent prvega letnika biologije.

S takšno uredniško odločitvijo MMC širi teorije zarote glede proti-covid ukrepov (v tem primeru primernosti PCR testov) in otežuje uspešno omejevanje širjenja covid-19. Želel bi si, da bi se po letu in pol epidemije javna RTV zavedala pomembnosti strokovne usposobljenosti sogovorcev pri podajanju informacij o strokovnih vprašanjih.«

Urednica uredništva za nove medije **Kaja Jakopič**:

»Tema članka je bil pravni vidik glede možnosti delovnopравnih ukrepov zaradi zavračanja PCT pogojev in ne primernost testov, zato smo v članku tudi vključili različna mnenja pravne stroke, torej strokovnjakov s področja, o katerem smo poročali. Tudi sam fokus v članku je bilo predvsem mnenje sindikatov, kar je bilo tudi najbolj izpostavljeno. Drugačno mnenje dveh pravnikov je avtor članka dodal povsem na koncu in na ta način tudi naše bralce informiral, da obstajajo različna mnenja

pravne stroke tudi glede tega. Pravna praksa na tem področju še ne obstaja, da bi lahko vedeli, katera pravna interpretacija je 'pravilna'.

Omenjena pravnika v članku nista interpretirala primernosti testov, k temu ju tudi nismo pozvali, del, kjer se teste omenja, je zgolj dodan kot informacija bralcem, na osnovi katere interpretirata svoje pravno stališče.«

Varuhinja je v odgovoru pritožniku zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**.

»Menim, da pristojna urednica ni odgovorila na vprašanje, ki ste ga zastavili. Razumljivo je, da uredništvom ni mogoče oporekati, da v člankih o pravnih vidikih proticovidnih ukrepov objavijo različna pravna mnenja in razlage o teh ukrepih. Menim pa tudi, da ste upravičeno opozorili na slabo uredniško odločitev, ko so – sklicujoč se na pravico do predstavitve raznolikih pravnih mnenj – v poudarjeni obliki (v okvirju) objavili tudi trditev o zdravju, ki jo kategorično, brez pogojnikov in brez navedbe znanstvenega vira zapisujeta/izrekata pravnika, ki nimata kompetenc na področju medicine/zdravja.

Menim, da je mešanje zornih kotov in ravni – pravne, politične, medicinske, znanstvene, družbene, intimne, javnomnenjske ... - v poročanju o covidnih tematikah tudi sicer ključna slabost posameznih programskih vsebin, ki sem jih doslej obravnavala ali bila opozorjena nanje. V zvezi s tem sem v minulem letu in pol napisala več mnenj in priporočil, mdr. sem tudi večkrat ponovila Smernico o poročanju o javnem zdravju.

Menim, da je dolžnost urednikov in novinarjev, da so pri covidnih tematikah v opredelitvi fokusa obravnave tembolj natančni, da so posebej skrbni pri izbiri in navajanju virov, da v primerjalnih člankih primerjajo le primerljivo in da v največji meri preverjajo dejstva (t. i. fact-checking).

Menim, da bralstvo spletnih novic javnega medija upravičeno pričakuje, da bo uredništvo vsaj v primerih, ko prejme opozorilo na očitno nenatančnost, napako ali dvomljivo navedbo, novico dopolnilo, in sicer s preverjeno informacijo oz. z uredniškim pojasnilom. Menim, da bi bilo prav, če bi tako ravnalo tudi v primeru, o katerem je bilo seznanjeno prek vašega odziva. Tako pa zdravstvena trditev o testih, ki se ne sklicuje na zdravstveni vir in tudi ni preverjena pri strokovnem viru, ostaja napisana kot dejstvo. Prav ta del članka, ki ga je uredništvo poudarilo z okvirjem (čeprav urednica piše, da je namenjen le ilustraciji), je tudi jedro uporabniških komentarjev pod člankom, z relativizacijo proticovidnih ukrepov in znanstvenih dognanj. Uredništvu bom priporočila, da to popravi z ustrežno dopolnitvijo.

Uredništvu bom tudi vnovič priporočila, da izkoristi priložnosti spletnega medija in da v kompleksnih temah, kakršna je pandemija, bralstvu pomaga s sintetičnimi, kronološkimi, analitičnimi, grafičnimi ... pregledi posameznih segmentov te tematike. Vnovič mu bom priporočila, da skrbi za ažurnost podatkov na spletni podstrani o novem koronavirusu (<https://www.rtv slo.si/zdravje/novi-koronavirus/najpogostejsa-vprasanja-v-povezavi-z-novim-koronavirusom/538673>) in da poskusi najti način, da bi

dragocene informacije, ki jih zberejo, preverijo in objavijo v različnih uredništvih in medijih RTV Slovenija, sproti posredovali v pregledni obliki občinstvu, ki do vsebin javnega medija dostopa prav prek spleta (rtvslo.si oz. MMC).«

Neažuriran podportal »Koronavirus«

Varuhinja je v pripravi različnih odgovorov glede poročanja o epidemiji opazila, da spletni podportal [Koronavirus](#) in še posebej rubrika Najpogostejša vprašanja vsebujeta zastarele informacije, ki niso ažurirane.

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je pojasnila, da je rubrika nastala v sodelovanju z Informativnim programom TV SLO, ko so redno pripravljali oddajo Premagajmo covid 19:

»Na začetku, ko je bila tudi oddaja na sporedu vsak teden, smo vse vsebine na podstrani redno dopolnjevali in ažurirali, ko oddaje na sporedu ni bilo več, pa teh vsebin nismo dopolnjevali, saj je podstran zastavljena tako, da so na njej vse vsebine iz te oddaje.

Čez poletje je bila na sporedu še ena oddaja Premagajmo covid 19, iz katere smo zdaj tudi dodali še vsebine na podstran in jo tudi pregledali ter ažurirali.«

Varuhinja meni, da bralci upravičeno pričakujejo, da bo stran ažurna in vsebinsko bogata. Predlagala je, da se podstran ustrezno redefinira in prilagodi potrebam publike. Ponudila je pomoč pri morebitnem povezovanju RTV-uredništev, ki vsako po svoje zbira in izbira pandemijske informacij. Gre za izjemno raznolike radijske in televizijske oddaje, ki svojemu občinstvu v različnih žanrih predstavljajo različne podatke o različnih vidikih epidemije, vendar pa zgrešijo tisti del občinstva, ki teh oddaj ne spremlja in jih tudi ne opazi na portalu rtvslo.si (MMC).

Pomanjkljiv članek o epidemičnih razmerah na Islandiji

Varuhinja je na lastno pobudo obravnavala članek »Zakaj v najbolj precepljeni državi število okužb strmo narašča?«, ki je bil objavljen 10. avgusta, saj po njenem mnenju pomembne zdravstvene vsebine ni posredoval dovolj natančno, ažurno, preverjeno, tenkočutno in odgovorno, z upoštevanjem družbenega konteksta.

»Polemiziram z naslovom, podnaslovom, lidom, grafično in slikovno opremo, strukturo in poudarki, ki občinstvu na neposredni in sublimni ravni sporočajo, da je cepljenje nesmiselno in neučinkovito, kar naj bi dokazovalo število okužb v Islandiji. Članek šele v drugem in manj poudarjenem delu omenja bistvena dejstva o učinkih precepljenosti, ki se pri okuženih kaže v blažjem poteku bolezni, brez smrtnih primerov. Menim, da je članek s takšnimi poudarki in strukturo zavajajoč, površen in premalo natančen.

Izrecno sporen je izbor tvita: ne le zato, ker njegov avtor NI avtoriteta na področju covid-19, NI zdravnik, NI virolog, NI ekspert za javno zdravje ([kar poudarja tudi sam](#)),

ampak tudi zato, ker je tвит star in iztrgan iz konteksta, saj ga je avtor v nadaljevanju bistveno dopolnjeval, tudi s poudarki o pomembnosti cepljenja (npr. [ena od objav objav](#) 9. avgusta).

Menim, da je dolžnost odgovornega novinarstva, da tako pomembno javnozdravstveno tematiko obravnava in predstavi v vsej celoti, poglobljeno in natančno, s skrbno pretehtanimi in izbranimi dejstvi. Omenjam primer agencije Reuters, ki spletnega širjenja teorij o Islandiji kot kronskem dokazu neučinkovitosti cepljenja ni pospremila z navidezno nevtralnim in objektivnim povzemanjem tovrstnih objav, ampak s [preverjanjem dejstev](#).

Menim, da je dolžnost javnega medija, da občinstvu predstavi vsa dejstva, da ne sme ničesar zamolčevati, da so torej tudi podatki o precepljenosti, čredni (ne)imunosti in okužbah, kot se kažejo v Islandiji, **zanimivi, pomembni in aktualni**. Vendar je pri posredovanju tovrstnih informacij – kakor pri vseh, ki zadevajo zdravje in javnozdravstvene zadeve in zlasti v konkretnem covidnem družbenem kontekstu – treba tembolj spoštovati Poklicna merila in načela novinarske etike, v delih, ki govorijo o natančnosti, verodostojnosti, odgovornosti in pravičnosti, kakor tudi osnovne profesionalne standarde, ko gre za členitev po pomembnosti in takšno opremo člankov z naslovi in poudarki, ki ni senzacionalistična ali zavajajoča.

Uredništvu priporočam, da glede na odmevnost članka (najbolj bran članek) upošteva načelo poročanja v nizu, kot je opredeljeno v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike ([2.3.2](#) in [2.3.3](#)), in v najkrajšem času poskrbi za ustrezno posredovanje celote informacij, z novim člankom, ki bo predstavil tudi ostala relevantna dejstva.

Uredništvu priporočam, da občinstvu o razmerah v Islandiji zagotovi in posreduje dovolj preverjenih, aktualnih in natančno izbranih podatkov, da si bo občinstvo o tem lahko samo ustvarilo mnenje.

Uredništvu priporočam tudi poglobljeno razpravo o poročanju o zdravju, kot je opredeljeno v tč. [10.2](#). Poklicnih meril in načel novinarske etike, in o smernici za poročanje o javnozdravstvenih temah, ki sem jo že večkrat posredovala uredništvom in objavila v mesečnem poročilu in jo tudi tokrat kopiram v nadaljevanju.«

Urednica Uredništva za nove medije, **Kaja Jakopič** je sporočila, da so pri tvidu dodali, kdo je avtor, glede članka pa zapisala:

»Sama struktura omenjenega članka bi seveda lahko bila drugačna, predvsem z bolj jasnim poudarkom o učinkih precepljenosti. Ne vidim pa smisla, da se ga zdaj na novo piše oz popravlja. Gre za temo, ki je vedno bolj aktualna, zato bomo še naprej to spremljali in o tem tudi poročali, pri tem pa upoštevali vse standarde profesionalnega poročanja.

V uredništvu sicer na dnevni bazi razpravljamo o dilemah glede poročanja o zdravju, predvsem s področja cepljenja, njegovih učinkov ter posledic. S takšnimi razpravami bomo v uredništvu seveda tudi nadaljevali.«

Varuhinja je v odgovoru urednico opozorila na napačno branje njenega priporočila, ki ni v tem, da se članek na novo piše ali popravlja, ampak v načelu odgovornega poročanja o javnem zdravju in doseganju celovitosti v nizu:

»Bistvo priporočila je, da se bralcem zagotovijo celovite informacije. Kot že tolikokrat, tudi tokrat poudarjam, da javni medij javnozdravstvenih informacij ne sme posredovati parcialno in poljubno. Posebej opozarjam na kontekst.«

Varuhinja je prepričana, da bi moral biti javni medij steber celovitega informiranja o pandemiji, na pragu novega vala pa bi si v imenu bralstva želela, da bi lahko relevantne informacije iskali in našli na MMC.

Spored OI in nastopi slovenskih športnikov

Uporabnik **N.** je med olimpijskimi igrami pisal zaradi sporeda tekmovanj, saj je na posebni podstrani težko našel, kdaj bo kakšen slovenski nastop. Predlagal je, da se slovenski nastopi objavijo med novicami na rtvslo.si, saj bi bila ta rešitev uporabnikom bolj prijazna.

«Če greste na posebno stran mmc, ki je namenjena igram, se zgoraj nahaja prvi zavihek "spored". To je zelo pomemben zavihek, saj podaja celoten spored po urah, dnevih in disciplinah. Zelo pohvalno je tudi to, da so naši nastopi navedeni z poudarjeno črno barvo. TODA, žal je to storjeno na pol, površno. Kajti, niso vsi naši nastopi zapisani na sporedu in to je tisto kar me najbolj moti. To predstavlja meni in verjamem da marsikomu, bistven vir po katerem vemo kdaj in v čem tekmujejo naši športniki. In če na sporedu ne vidimo zapisa kdaj so naši, lahko to nevede zamudimo, kar se mi je že večkrat zgodilo. To je res velika škoda, da se to dogaja. Recimo danes tako ni bilo napisano (še vedno ni) da sta naši dve tekmovali v kanuju, in celo za košarko niso bili napisani naši. Tega res ne razumem. Poleg tega kar manjka, bi lahko celo zapisali kdaj bi naši lahko potencialno nastopali (recimo v finalu, če bi pred tem že tekmovali v polfinalu isti dan). To je ena zadeva, druga pa je, da bi preprosto moral biti ves čas izpostavljen članek med novicami za vse nastope naših na tekoč in prihodnji dan. Recimo bil bi en članek kjer bi zapisovali vse naše nastope na današnji dan, ter obenem še na kratko predstavili v čem jutri nastopajo, tako bi v enem članku izvedeli vse kar moramo glede naših nastopov v kratkem roku. Včasih to vidim, včasih ne. Zakaj ni to vsak dan izpostavljeno? Torej imamo pomanjkljiv spored in pomanjkljive novice. Verjetno je že prepozno za te igre, toda prosim vas, storite vse kar je v vaši moči da se takšne stvari izboljšajo v prihodnje. Res je škoda da gledalci zamudimo ali prezremo naše športnike, pa tako malo je potrebno da bi bili obveščeni.«

Odgovorila je dnevna urednica **Aleksandra K. Kovač**, ki je nadomeščala urednico uredništva za nove medije:

»Kot je že ugotovil uporabnik, je na podportalu za olimpijske igre objavljen podroben spored vseh disciplin na igrah. Nastopi naših tekmovalcev so poudarjeno zapisani ob njihovi disciplini in uri nastopa. Ker gre za uradni spored olimpijskih iger, je v njem

tudi jasno zapisano, kdaj so (bodo) polfinala, finala ... Če se naši športniki uvrstijo naprej, se torej doda njihovo ime.

Prav tako MMC-jevi športni novinarji vsak večer pripravijo posebno novico s podrobnimi informacijami o nastopih naših športnikov naslednji dan, kar je jasno izpostavljeno na olimpijskem podportalu. Informacijo o tem, kdaj na posamezni dan nastopajo naši športniki in kako uspešni so bili njihovi nastopi, lahko uporabniki najdejo tudi na strani 704 na teletekstu.

Zadeve, ki jih omenja uporabnik se torej že izvajajo ves čas trajanja olimpijskih iger.«

Varuhinja je uredništvo pohvalila za dobro delo med olimpijskimi igrami, ob tem pa se je pridružila kritiki, da portal ni zagotovil hipno ažuriranih in natančnih podatkov o vseh pričakovanih slovenskih nastopih. Varuhinja meni, da bi bilo smiselno, da bi v uredništvu - na podlagi odziva in ostalih pripomb - pred naslednjimi olimpijskimi igrami s pomočjo uporabnikov testirali več različic podajanja ključnih informacij.

Kaj pa ženska odbojka?

Bralca **S. R.** je zanimalo, zakaj MMC ne poroča o evropskem prvenstvu v odbojki za ženske.

»Sprasujem kako je mogoče, da spletni portal MMC nič ne poroča o Evropskem prvenstvu v odbojki za ženske? VSaj dodanes ne (27. 8. 2021 ob 13.45)«

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije:

»V Uredništvu za nove medije o vseh dogodkih ne moremo poročati, predvsem zaradi kadrovske omejitve. Konkretno prvenstvo bomo pokrivali od polfinala (petek in sobota) naprej.«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Ugašanje portala Moj splet

Uporabnik **J. P.** je pisal, ker je portal Moj splet, na katerem lahko uporabniki objavljajo bloge, vse bolj zastarel in bi ga bilo po njegovem mnenju treba posodobiti.

»Prosim vas povejte mi na katerega naj se obrnem, da bi ga prosil, da se čimprej posodobijo 'MOJ SPLET', ki je sestavni del portala RTV SLO, da bomo lahko blogerji dopolnjevali vsebino RTV SLO in da bo 'MOJ SPLET' zgled multimedijskega sodelovanja med RTVSLO in BLOGERJI tako kot je to že bilo. Sedanji 'MOJ SPLET', ki je bil odlično zastavljen vsebinsko in tehnično je potreben takojšnje posodobitve. Tak kot je sedaj <https://www.rtv slo.si/blog> ni več primeren za uporabo in je slab zgled RTV SLO, saj ni več možno objavljati video in avdio posnetke. V blog se da vgraditi samo YouTube. Oblikovanje članka v blogu je minimalna. Skratka potreben je posodobite NE PA UKINITVE. Sporočite mi prosim.«

Varuhinja je pri vodji MMC **Anžetu Ančimerju** preverila, kakšni so načrti glede portala. Seznanjena je bila, da ga bodo postopno ukinili, uporabnikom pa pomagali, da se njihove vsebine ne bi izgubile oz. da jih bodo lahko pravočasno izvozili. Vodja MMC je uporabniku odgovoril:

»Spremembe na spletu se dogajajo z zelo veliko hitrostjo. Zavedamo se, da je portal Moj splet zastarel, tako tehnološko kot vizualno, in ne ustreza več standardom, ki jih uporabniki spletnih storitev RTV SLO upravičeno lahko pričakujete.

V zadnjem desetletju je na spletu nastalo tako rekoč neomejeno število sorodnih storitev, zato je večina uporabnikov že prenehala uporabljati Moj splet. Zaradi stroškov, ki so povezani z vzdrževanjem, administracijo strojne in programske opreme ter storitev, ni več rentabilna in se postopoma ukinja že zadnji dve leti.

Portal Moj splet je bil v svojem času inovativen, napreden, uporabnikom je omogočal marsikaj: od nalaganja video, avdio in slikovnih vsebin do pisanja blogov ... Ker ste uporabniki soustvarjali ta portal, je v pripravi tehnološka rešitev, ki bo vsem aktivnim uporabnikom omogočila prenos naloženih vsebin: blogov in slik. Uporabniki bodo s tem seznanjeni na spletni strani, pravočasno jih bomo obvestili po e-pošti, kjer bo pripeta tudi povezava za dostop do prenosa uporabnikovih vsebin.

Glede možnosti ponujanja podobne storitve v prihodnosti pa bomo na MMC-ju naredili dodatno analizo objav, stroškov in opravili tudi notranjo razpravo v vodstvu RTV Slovenija.«

Po končni in usklajeni odločitvi je bilo 23. avgusta na [strani Moj splet](#) sporočeno, da bodo objave na portalu mogoče le še do 30. septembra, izvoz vsebin pa bo mogoč do 1. decembra, ko bo portal tudi ukinjen.

Na objavo se je odzvala uporabnica **T. M.**:

»...ob sporočilu brez obrazložitve, da ukinjate Blog MMC, ste me presenetili. Pričakovala bi, da bi portal posodobili, prenovili tako, da bi dvignili raven objavljanja prispevkov. Kot prvo bi bilo treba uvesti 'hišni red', da vsakdo lahko objavlja le pod svojim lastnim imenom, kajti skrivanje za raznimi psevdonimi je pripeljalo do situacije, da marsikdo ne ve, kje so meje spodobnosti, da odneha. Tako kot je sedaj MMC urejen, tako namreč sama ugotavljam, so eni in isti avtorji v večini, ki pripadajo določeni ideološki opciji, ki druge, ki se jim idejno ne pridružijo in pritrjujejo, napadajo, žalijo in jim 'ne pustijo dihati'. Različnost si težko pribori mesto, da bi se pisci soočali z raznolikimi argumenti in mnenji. Povsem razumem, da javni prostor na MMC ne more biti prostor samo za ene, drugi pa težko izražajo svoja mnenja, ne da bi bili napadani in diskreditirani. Lepo bi bilo vedeti, s kom se oseba z imenom in priimkom pogovarja v komentiranih odzivih. Oseba z razkritjem svoje identitete bi vsekakor težila za tem, da ravna odgovorno, razen izjem. Soočenje mnenj na kulturni ravni izraža svobodo mišljenja in svobodo govora. Ožanje prostora za javno besedo ne bi bilo demokratično dejanje. O tem naj programski svet RTV temeljito razmisli.

Uredniška politika mora biti premišljena in pretehtana. Ukinitve portala ne bi delovala demokratično. Nujno pa bi bilo urediti določena vprašanja.

Možen je tudi premislek, da bi se blogovski prostor spremenil v kulturno rubriko, kjer bi se objavljala poezija, literarni prispevki, eseji in podobne zvrsti. Nekdaj smo imeli možnost konkurirati na literarnem tečaju za izbor najboljših pesmi, črtic in drugih zvrsti, ki so izšle v knjižni obliki pod naslovom Blogozija. Problematika, vredna premisleka!«

Uporabnici je **varuhinja** posredovala pojasnilo vodje MMC (gl. zgoraj), sama pa je dodala:

»... razmišljam tudi o tem, da so blogi na portalu rtv slo.si svojevrsten anahronizem: uporabniški portal je javni medij ustvaril takrat, ko ni bilo veliko možnosti spletnih objav, s to storitvijo, je javni medij občinstvu samoiniciativno ponudil to, česar drugje niso mogli najti. Danes pa lahko danes vsakdo, ki želi objavljati na spletu, to počne na različnih platformah, na lastnih spletnih straneh ali prek družbenih omrežij. Kot vidim iz vašega zapisa, imate tudi sami lastno spletno stran.

Omenjam še eno dilemo, in sicer, da uporabniških blogov, čeprav so objavljeni na rtv slo.si, ni mogoče razumeti kot programske vsebine javnega medija, v kateri morajo avtorji dosledno upoštevati programske, avtorske, poklicne in etične standarde, ki veljajo za novinarje in druge sodelavce RTV Slovenija. In če ne veljajo ta pravila in če te vsebine niso urednikovane, katera pravila potem sploh veljajo?

O tem se je v okviru RTV Slovenija in tudi Komisije za multimedijske vsebine Programskega sveta RTV Slovenija že razpravljalo. Še večkrat so potekale razprave o uporabniških komentarjih, ki so moderirani na podlagi spletnega kodeksa. V teh razpravah sem slišala tudi predloge, kakršen je vaš, in sicer, da bi smeli komentirati le tisti, ki bi se javno identificirali.

Kot varuhinja lahko sodelujem v takšnih razpravah, ne morem pa predlagati sprememb ali jim nasprotovati. Vselej pa opozorim, da se nobena sprememba, ki posega v ustaljene poslušalske, bralske, gledalske in uporabniške navade, ne bi smela izvesti ad hoc, brez razmisleka in resnih razlogov. Kot sem prebrala v objavi na uporabniškem portalu Moj splet (<https://www.rtv slo.si/mojsplet>), boste imeli uporabniki dovolj časa in vso podporo za ohranitev in prenos oz. preselitev vsebin (do 30. novembra).«

Moderiranje blogosfere in širjenje dezinformacij

Varuhinja je pred novico o postopnem ukinjanju portala Moj splet prejela pritožbo uporabnika **R. K.** zaradi izbrisa bloga, ki ga je objavil 3. avgusta. Posredoval je tudi izbrisani blog. Opozoril je, da so merila, po katerih je bil blog izbrisan, nejasna in MMC-ju očital cenzuro.

»V tekstu sem z jezikom prisposodob komentiral javni dogodek - razkol med trenerjem atleta Kristjana Čeha in o vlogi, ki jo je pri tem razkolu imelo Kristjanovo dekle. O

dogodku so na različne načine že pisali različni mediji. Po približno dveh urah po objavi je moj tekst izginil iz blogosfere. Očitno ga je administrator umaknil. Po moji presoji brez pravega razloga. Želel sem pridobiti mnenja drugih piscev na MMCjevi blogosferi, zato sem pod tekstom **Prosim za presojo**, objavil zgolj povezavo do enakega teksta, ki je bil objavljen zunaj MMCja. Tudi takšna oblika pridobitve mnenj je šla administratorju v nos in je umaknil tudi ta blog. Ob tem se sprašujem, kakšna je svetovnonazorska širina administratorja, ki ima v rokah cenzurne škarje? V imenu katere (katoliške, feministične, . . .) morale se je lotil odstranitve teksta, ki ima v najboljšem primeru 200 klikov. Tekst, ki sem ga napisal niti ni tako zelo pomemben, pomembna pa je razprava o opravljeni cenzuri. V kakšno družbo drvimo, če bodo podobni cenzurni posegi postali nekaj običajnega. Zato pošiljam svojo repliko na različne naslove v želji, da se o tem razpravlja širše.«

Urednica uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je odgovorila:

»Blog "Moč vagine" je sam po sebi duhovit, vendar obravnava osebne zadeve drugih ljudi (omenjeno je osebno ime določenega športnika), zato je v takšnih primerih nekoliko več previdnosti z naše strani. Avtor bi se lahko tudi izognil osebnim imenom in bi zapis ostal objavljen.«

Varuhinja je ob tej priložnosti pregledala več objav na portalu Moj splet in med blogi opazila tudi besedilo, ki zanika covid, pod njim pa živahno razpravo zanikovalcev. O tem je obvestila urednico Uredništva za nove medije in jo prosila za pojasnilo, kako moderirajo objave in komentarje na tem portalu.

Urednica **Kaja Jakopič** je pojasnila, da blogi niso urednikovani, ampak so pregledani glede na pravila [komuniciranja](#), ki veljajo za uporabniške vsebine. Glede bloga, na katerega je opozorila varuhinja, je urednica posredovala pojasnilo moderatorja, zakaj se ni odločil za umik zapisa:

»V zapisu "**Kratka refleksija o covid ne/smislih.**" nisem opazil, da bi avtor kje zanikal obstoj virusa ali nevarnost virusa covid-19. "Refleksije" tega bloga (avtor se sprašuje) neprestano krožijo v javnosti (ali so cepljeni prenašalci, ali so novi sevi bolj ali manj nevarni, ali so cepiva varna na dolgi rok itd.) in kolikor vem so mnenja deljena, stališča se korigirajo, cepiva se dodatno testirajo, razvijajo, nekatera umikajo itd. Pri najboljši volji ne vidim, da bi avtor bil zlonamern, zanikal obstoj virusa covid-19, eksplicitno trdil, da je nenevaren (npr. "navaden prehlad"), bolj se mi zdi, da gre za odziv na vsakodnevno stisko ljudi, ki so soočeni s poplavo negativnih novic, stanjem negotovosti, stresa, strašenja, nizanjem števil brez resne interpretacije in konteksta, nasprotujočih informacij itd.«

Ob tem je urednica dodala, da meni, da takšni zapisi bolj ponujajo oz. predstavljajo izhodišča za debato (verjetno zato v naslovu "refleksije"), in jih ne vidi kot zlonamerno zanikanje obstoja covid-19. Komentarje pod tem blogom so administratorji še enkrat pregledali in odstranili neprimerne.

Varuhinja je urednico opozorila tudi na druge objave, ki vsebujejo zavajajoče in netočne informacijah o virusu in cepljenju ter ji posredovala povezave. V korespondenci je poudarila, da se ne more strinjati, da bi portal RTV Slovenija – četudi le prek uporabniških vsebin - sodeloval v nadaljnjem sejanju dvomov in podžiganju strahov s širjenjem lažnih trditev. Spomnila je, da tudi največje spletne platforme moderirajo objave o zdravju.

Komentiranje na spletnem mestu [rtvslo.si](https://www.rtvlo.si)

Varuhinja je prejela 6 odzivov glede komentiranja na [rtvslo.si](https://www.rtvlo.si). V odgovorih je pojasnjevala vlogo moderatorjev in način komunikacije z uredništvom ter posredovala povezave na kodeks oz. pogosta vprašanja in odgovore. V dveh primerih je uredništvo prosila, da preverijo, kako je prišlo do kratkega stika z uporabnikoma.

Uporabnica **E. Z.** je opozorila, da ji je drug uporabnik v zasebni nabiralnik poslal neprimerno sporočilo:

»Kopiram sporočilo ki sem ga poslala v uredništvo: 'Pozdravljeni. Administrator mi je dodal pod nadzor ne da bi me o tem obvestil in to na pobudo uporabnika ki me redno nadleguje in provocira na portalu in tudi piše grozilna sporočila v ZS v katerih mi grozi z zaporom in smrjo Redno objavlja moje osebne podatke na portalu, a ko mi popustijo živce, me namensko prijavlja administratorju. Pri tem za nagrado je dobil odstranitev nadzora. Prosim preveriti dejstva in osebo ki me redno prijavlja, da se prepričate v resničnosti mojih navedb. Enako sporočilo bom poslala varuhinji, ker vasa odgovorna za red na portalu oseba ne opravlja svojih dolžnosti.. In kaznuje le dolocene uporabnike«

Urednica uredništva novih medije **Kaja Jakopič** je pojasnila:

»Iz sporočila je razvidno, da gre za zasebna sporočila, ki jih je uporabnica prejela od drugega uporabnika. V zasebna sporočila nimamo vpogleda, tako da nas morajo uporabniki na morebitne kršitve posebej opozoriti. Seveda ni dovoljeno kogarkoli nadlegovati ali mu pošiljati neprimerne vsebine preko teh sporočil, ki so namenjena komunikaciji med uporabniki (tudi komunikaciji z administratorji). Uporabnik, ki ga je navedla pritožnica, je bil sicer glede kršitve že opozorjen. V primeru, da bi se ponovilo, naj nas uporabnica obvesti oz. kontaktira administratorje.

Uporabnik **A. K.** pa je sporočil, da je bil blokiran, ne da bi ga moderatorji o tem obvestili.

»Mojih komentarjev je bilo kar nekaj izbranih neupravičeno, čeprav po moje noben ni bil osebno žaljiv, nisem uporabljal sovražnega govora... Tudi opozorjen glede neustreznosti komentarjev nisem bil. Enostavno blokiran. Menim, da imam, dokler pošteno plačujem storitve javnega servisa, tudi pravico in dolžnost podati svoje osebno mnenje. Moji komentarji so v veliki večini odgovori na komentarje drugih uporabnikov. Dostikrat se zgodi izbris samo zato, ker nekomu ni všeč odgovor, administratorji se pa z samo vsebino ne ukvarjajo, temveč slepo sledijo prijavi/predlogu za izbris, kar se mi ne zdi pravilno. Prosim za obrazložitev čemu

objave mojih komentarjev z zamikom, brez kakršnekoli obrazložitve s strani odgovornih.«

Varuhinja je zadevo preverila v uredništvu in uporabniku sporočila:

»Moderatorje ste 20. 8. 2021 vprašali glede objave določenega komentarja in zamika pri objavah. 22.8.2021 ste na elektronski naslov prejeli odgovor, da je bilo vaše up. ime zaradi kršitev dodano pod nadzor. Prav tako ste prejeli avtomatizirano zasebno sporočilo o vključitvi nadzora.

Uredništvo me je seznanilo z dvema vašima komentarjema, ki vsebujeta žaljive in slabšalne izraze za skupino ljudi ter izzivanje drugega/drugih uporabnikov, kar je kršitev kodeksa v dveh točkah:

2. Različna mnenja in njihovo primerjanje so bistvo vsake spletne razprave, zato ne bom osebno besedno napadal, grozil, žalil in blatil souporabnikov, avtorjev in drugih ljudi.

3. Ostro kritiko ali nestrinjanje s posameznimi mnenji bom izražal brez osebnih napadov in žalitev. Kritike organizacij, institucij, skupnosti ali strank bom argumentiral in izrazil na vljuden način.

Želim si, da bi uporabniki s komentarji na portalu javnega medija širili prostor demokratičnega dialoga, ne pa ga ožili z nestrpnimi, diskriminatornimi, seksističnimi ali drugimi neprimernimi zapisi. S kršenjem etičnih pravil javne razprave, kot so zapisana v kodeksu, se krši pravica ostalih uporabnikov do spoštljive razprave.«

Uporabnika **I. Z.** je zmotilo, da so komentarji pod članki včasih v predmoderaciji.

»Veliko več kot nekdanje se uporablja način, da so komentarji pod določenimi novicami moderirani, pa ne zaradi občutljivosti tematike, pač pa po moje za potrebe njihove notranje politike (npr. članek Graha Whatmough: sklic seje NS RTV Slovenija je bil nezakonit). To moderiranje onemogoča komentiranje novice in komentarje, ker traja dolgo časa, da se komentarji sploh objavijo, pogosto pa se sploh ne objavijo in se bojim, da ne zaradi kršenja standardov razprave, pač pa utisanja kritikov, v tem primeru kritikov direktorja RTV.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»V konkretnem primeru ste zagotovo opazili, da je članek na t. i. predmoderaciji, kar je zapisano na strani, namenjeni komentiranju (printscreen v priponki). Več o predmoderaciji si lahko preberete v tč. 5 [Pogostih vprašanj in odgovorov](#). Dodajam, da moderiranja ni mogoče enačiti s cenzuro: moderatorji so po zakonu o medijih (čl. 9) dolžni bdeti nad objavami oz. spoštovanjem [spletnega kodeksa](#), ki ste ga sprejeli, ko ste si ustvarili uporabniški račun na rtvslo.si /.../«

III. STORITVE

Spremljanje olimpijskih iger v tujini

Dva uporabnika sta imela težave pri spremljanju olimpijskih iger na Hrvaškem.

»Zakaj na hrvaškem ne moremo gledati prenosov iz Tokia, plačujemo pa naročnino. Niti posnetkov ne, sram vas naj, denar je palepo pobirati« (S. R.)

»Zakaj od danes (6.8.2021) na spletu ne morem več spremljati OI iz Tokia? Sem na morju na Hrvaškem in nastopa Garnbretova...« (A. Š.)

Splošno pojasnilo je pripravila **pisarna varuhinje**:

»Verjamemo, da ste medtem že našli odgovor na vaše vprašanje, in sicer, da je na Hrvaškem (kakor tudi v drugih državah EU) mogoče vse geoblokirane vsebine spremljati prek spleta, in sicer z registracijo in aktivacijo dodatne storitve, kot je opisana na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/uporaba/uporabniski-racun-rtv slo-si/455921>.

Če bi želeli geoblokirane vsebine spremljati po televiziji prek satelita, vam predlagamo, da se o pridobitvi satelitske kartice pozanimate na tej povezavi:

<https://www.rtv slo.si/rtv/rtv-prispevek/satelitska-kartica-rtv-slovenija/506506>.

Več koristnih tehničnih pojasnil najdete tule: <https://www.rtv slo.si/rtv/kontakti-in-informacije/pogosta-vprasanja/tehnicna-vprasanja/466280>.

Dodajamo splošno pojasnilo, da televizije športne pravice praviloma nakupijo za predvajanje na svojem ozemlju in da se s pogodbo zavežejo, da tako zakupljenih vsebin ne bodo distribuirale drugod. Od kupca pravic se zahteva, da zagotovi t. i. "geolocation", da bodo vsebine vidne izključno v tisti državi, za katero so pravice kupljene. Avtorske pravice za tovrstne vsebine namreč ne veljajo na osebo, državljana ali po kakšnem tretjem kriteriju, ampak se prodajajo in kupujejo glede na območje. V takšnih primerih velja, da mora RTV SLO omejiti predvajanje na območje Slovenije.«

Podroben odgovor z navodili, kako ravnati, če pride do težav, je posredoval **Anže Ančimer**, vodja Multimedijskega centra RTV SLO:

»Za ogled geoblokiranih vsebin izven Slovenije in znotraj EU (recimo preko wifi v Grčiji), je potrebno biti prijavljen z RTVSLO uporabniškim računom, poleg tega pa mora vaš uporabniški račun imeti aktivirane dodatne storitve za RTV-zavezance.

- Dodatne storitve lahko aktivirate tukaj:
 - <https://www.rtv slo.si/racun/prispevek>

Če imate izpolnjena oba pogoja, bi morali prenosi delovati, sicer pa je normalno, da ne delujejo. Če se prijavite preko mobilnega omrežja vas sistem že samodejno zazna kot slovenskega uporabnika in zato predvajanje deluje enako, kot bi bili v Sloveniji.

Več o tem si lahko preberete na:

<https://www.rtv slo.si/uporaba/uporabniski-racun-rtvslo-si/455921>

oz. pogledate v videu:

<https://4d.rtv slo.si/arhiv/pomoc-uporabnikom/174709287>

- V kolikor sta oba pogoja iz prvega odstavka izpolnjena in predvajanje kljub temu ne deluje, prosimo za:
 - posnetek zaslona strani <https://www.rtv slo.si/racun/prispevek>, kjer se vidi, da so storitve »povezane«
 - posnetek zaslona napake, ki se pojavi ob poskusu ogleda
 - uporabniško ime, da lahko poskusimo diagnosticirati, kje pride do težave.

Elektronski naslov za prijavo težav ipd. je mmc@rtvslo.si.«

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Človek, oseba, pieteta

Bralec **D. D.** je pisal, ker meni, da beseda človek, ki se uporablja v črni kroniki, ni pietetna. Zanimala ga je pomenska razlika med besedama človek in oseba.

»Zanima me, zakaj ob tragicnih novicah uporabljate besedo 'clovek', npr. V nesreci je umrl en clovek. Ali nimate nobenega občutka za pieteto, empatijo, spostovanje, ferplej in se kaj bi se naslo?«

Pojasnilo je pripravila **Saša Grčman**, lektorica – jezikovna svetovalka in vodja neformalne lektorske koordinacije RTV Slovenija:

»Pri poročanju o prometnih nesrečah skušamo novico o nesreči, sploh pa s smrtnim izidom, podati spoštljivo do umrlega. In ker pogosto ne vemo, za koga gre (voznika, sopotnika, člana posadke, moškega, žensko, morda otroka), uporabimo nevtralnno besedo človek. Beseda človek po mojem mnenju ni suhoparno poimenovanje, brez pietete do umrlega. Nasprotno. V tem vidim celo spoštovanje. Definicija človeka v SSKJ2 je, da gre za bitje, ki je sposobno misliti in govoriti. Upala bi si trditi, da gre v nekaterih kontekstih pri osebi za uradniško, nečustveno, brezosebno oznako. Vsi poznamo primere »kosilo za dve osebi«, »avto je registriran za pet oseb«, »šotor za 2–3 osebe« in tako naprej. Verjetno po tem principu delujejo tudi organizacije, ki prve sporočajo o nesrečah.

Kot rečeno, SSKJ2 človeka definira takole:

1. bitje, ki je sposobno misliti in govoriti: človek in narava; človek se rodi, umrije;

Osebo pa:

1. človeški posameznik ne glede na spol: omeniti moram še dve osebi; (obakrat podčrtala Saša Grčman)

Morda je samo moj občutek, ampak se mi zdi, da je človek bolj človeški od osebe. Mislim, da se pri poročanju o takšnih nesrečah izkazuje večje spoštovanje z izrazom človek. Tako tudi ravnamo na RTV. Verjamem in vem, da je za marsikoga lahko nasprotno, zato se uredništva različnih medijev odločajo drugače.«

II. OGLAŠEVANJE

Oglasi med oddajo Dobro jutro

Varuhinja je prejela dve pritožbi glede oglasov med televizijsko oddajo Dobro jutro.

»Sem mlada mamica, ki ravno zaključuje drugo porodniško. V tem obdobju sem velikokrat spremljala oddajo. Mi je zelo všeč, super aktualne vsebine, super voditelji. Imam pa pripombo na oglasne bloke, ti pa so neprebavljivi (boistile, flexiforce, hepafar,...)a je res treba, to uniči celotno oddajo. Glede na to, da plačujemo naročnino, mi tega res ni za gledat in to v pol ure trikrat po tri minute. Lepo bi bilo, da bi ta čas, ki ga zdaj namenite za te oglase vrteli glasbo, nove in stare hite.« (M. P.)

»Oglasi so "vsakih 5 minut", kot temu rečemo in dejansko je tudi tako. Pa še to, da so oglasi non-stop, vsak dan isti, isti, isti....!!! Človeka to spravlja ob živce. Potem, pa še preko dneva, večera gledamo, oziroma izklapljam, ali preklapljam programe, ker so ponovno iste in še dodatne oglase, ki pa so bolj ali manj "kr neki"! "Dobro jutro" skoraj več ne gledam/poslušam, ker je nemogoče preživeti dopoldan brez psihične obremenitve! Škoda, ker sem vsa leta spremljala Dobro Jutro, če sem le bila doma, krajša ti čas ob delu, te razvedri, izveš veliko novega... Ni nujno, da sediš pred TVjem, ga poslušáš in pogleduješ nanj.

Vem, da je to denar za vas, ampak, vse ima svoje meje! Bolje, da ne računam koliko programa nam "ukradete" s temi reklamami. Prosim prizanesite nam v novi sezoni!« (D. W.)

Primer odgovora **varuhinje:**

“Povsem razumem, da so TV-oglasni za gledalce moteči in da si pri nenehnih ponovitvah oglasnih sporočil lahko ustvarimo napačen vtis, da program prekinjajo na vsakih pet minut. Glede tega lahko zapišem le, da bi si v imenu občinstva in tudi osebno kot gledalka želela, da bi se bilo mogoče oglasom povsem odpovedati ali pa, da bi jih v program umeščali s pinceto, pretehtano in z občutkom, upošteva vse načela dobrega okusa.

Predvsem si želim, da bi se javni medij lahko odpovedal TV-prodaji oz. t. i. prodajnim oknom, ki so sicer dovoljena oblika oglaševanja, vendar po mojem mnenju ne dosega ne produkcijske ne vsebinske ravni, dostojne za predvajanje na TV Slovenija.

Vendar je to le ena plat medalje. Druga je, da si je zakonodajalec zamislil takšen način financiranja javnega medija, da si mora RTV velik del sredstev zaslužiti na trgu,

predvsem s trženjem oglasnega prostora, in da se RTV-prispevek ne usklajuje z rastjo stroškov (je nespremenjen že deset let), medtem ko se že samo medijski stroški, denimo pravice za filme, dokumentarce, športne prenose itd. vrtooglavo povečujejo. Drugih stroškov niti ne omenjam.

Dobra novica za gledalce, bralce, poslušalce in druge uporabnike javnega medija je, da je obseg oglasov zakonsko omejen, da nekaterih programskih vsebin sploh ni dovoljeno prekinjati z oglasi (npr. celovečerci), sicer pa veljajo urne kvote, po katerih je v osrednjem TV-času med 18h in 23h dovoljeno predvajati največ 7 minut na uro, v ostalih delih dneva pa največ 10 minut na uro. Desetminutna kvota velja torej tudi za oddajo Dobro jutro, ki je bila povod za vaše pisanje. K vtisu, da je oglasov še več, prispeva predvsem ponavljanje enih in istih vsebin, zlasti vsiljenih in odpor vzbujajočih "zdravstvenih" sporočil, npr. za glivice na nohtih, bolečine v kolenih in oteženo mokrenje.

Bojim se, da niti prihodnost ni prav svetla. Povsem mogoče je, da bo na podlagi dopolnjenega zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAVMS) program še bolj oglasno obremenjen (ta zakon je DS z vetom vrnil v ponovno odločanje DZ, vendar ne iz teh razlogov; odločanje bo predvidoma septembra).

Naj strnem: za vašo nejevoljo imam vse razumevanje, s podobnimi odzivi se srečujem iz dneva v dan. Kar lahko storim kot varuhinja, pa je le to, da občinstvu poskusim pojasniti razmere oz. položaj medija, da o pritožbah poročam v mesečnih poročilih, o najbolj ekscesnih primerih (npr. oglasnih prekinitvah, ki se zajedajo v program, zlasti v športnih prenosih) pa tudi ustno opozorim vodstvo, uredništva in člane programskega sveta RTV Slovenija.

Več o tematiki, ki vas je spodbudila k pisanju, lahko preberete v članku na moji spletni strani: <https://www.rtv slo.si/varuh/aktualno/se-vec-oglasov-ne-hvala/582312>.«

Moteče branje radijskega oglasa

Poslušalko **V. L.** je zmotil način govora bralke oglasne vsebine na Valu 202. Menila je, da to govori o nizki govorni kulturi javnega medija.

»Vsaka beseda se konča brez zadnjega zloga, ker profesionalki zmanjka glasu. Upam, da ni tako branje namerno, ker ne verjamem, da bi to pritegnilo poslušalce in potencialne kupce.«

Varuhinja je pojasnila, da ne gre za poklicno govorko RTV Slovenija in tudi ne za programsko vsebino RTV Slovenija:

»Glede oglasov, ki jih predvaja oz. objavi RTV Slovenija (v radijskih in TV-programih ter na spletu), je treba povedati, da jih pripravijo naročniki oz. zanje različne agencije, da torej ne gre za programsko vsebino RTV. Naročniki jih ustvarijo, ker verjamejo, da z njimi dosežejo potencialne kupce in jih spodbudijo k nakupu. Javni medij jih objavlja, ker je trženje oglasnega prostora bistven in z zakonom predviden način pridobivanja sredstev. Gledalci in poslušalci mi večkrat sporočijo, da jim posamezni oglasi niso všeč. Med drugim jih moti govor nastopajočih v oglasih - denimo Magnificov v oglasu za Spar, Bizovičarjev v oglasu za Hofer ali pa, v vašem primeru,

govor dramske igralko v oglasu za Mladinsko knjigo. Javni medij pri sprejemanju naročil za objavo oglasov ne more uporabiti merila všečnosti ali neviščnosti; objavo zavrne, če gre za kršitev zakona ali določil etičnega kodeksa. Neprijeten govor ali slaba dikcija to nista.«

III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Netolmačen Dnevnik

Gledalka **L. N.** je opozorila, da Dnevnik 8. avgusta ni bil opremljen s tolmačenjem za gluho občinstvo.

»...želim se pritožiti, ker smo gluhi gledalci ponovno ostali brez tolmačenja TV dnevnika dne 8.8.2021. ob napovedanem terminu ter olimpijskega dnevnika. Razlog nam je ne znan. A žal ugotavljamo, da to ni osamljen primer.«

Odgovoril je odgovorni urednik regionalnega programa TV Maribor **Tomaž Karat**, saj tolmačene Dnevnike predvajajo na tem programu. Pojasnil je, da je tolmačka zamudila, za kar so se v Službi za dostopnost programov opravičili. Napovedal je, da bodo pripravili načrt, kako se v prihodnje takšnim zapletom izogniti:

»Vzpostavili bomo protokol, na podlagi katerega bomo lahko nemudoma reagirali in gledalce obvestili, zakaj tolmača ni in kdaj bo vsebino moč spremljati s tolmačem.«

Tolmačeno oddajo tega dne so predvajali kasneje, in sicer ob 21. uri na TV SLO 3. O tej spremembi je **Služba za dostopnost programov** občinstvo obvestila na FB strani Dostopno; v objavi so mdr. zapisali, kje je možen ogled tolmačene oddaje (TV SLO 3 in spletni arhiv).

Pohvaljeni zvočni podnapisi

Gledalec **L. Č. G.** je pohvalil širjenje nabora televizijskih vsebin, ki so opremljene z zvočnimi podnapisi, tudi na TV SLO2.

IV. SPLOŠNO

Pohvale za projekt Olimpijske igre

Varuhinja je prejela sporočilo **J. Z.**, ki je pohvalil radijske, televizijske in spletne vsebine pri prenosu olimpijskih iger.

»Zadnjih nekaj dni smo lahko poslušalci in gledalci RTV SLO lahko spremljali olimpijske igre. Za tako odlično delo, ki so ga prikazali vsi ustvarjalci in sodelavci pri tem velikem dogodku si zaslužijo vse pohvale. O vsem smo bili obveščeni sproti, komentarji na visokem nivoju, prenosi brez težav...

Skratka odlično. Pohvale veljajo enakovredno, tako za televizijski kot radijski del in seveda tudi MMC. Le tako naprej. Če je možno, prenesite te pohvale zaslužnim za to vrhunsko opravljeno delo.«

Varuhinja je sporočilo posredovala pristojnim uredništvom (Prvi, Val 202, ŠP, uredništvo za nove medije (MMC)).

Covid-19: informiranje o javnem zdravju, avgust

Avgusta je na varuhov naslov prispelo 11 sporočil (eno izmed njih verižno), ki so bila poslana na več naslovov in so vsebovala zapise (ali kopije zapisov) o epidemiji, ukrepih in cepivih, predvsem o njihovi (ne)zanesljivosti, (ne)varnosti in (ne)potrebnosti. Varuhinja v skupinskih dopisovanjih ni sodelovala. Odgovorila je pritožnici, ki je opozarjala, da medijo prikrivajo resnico glede učinkovitosti cepiv.

»Kako je mogoče, da se v slovenski javnosti (medijih) ne govori o resničnem stanju v zvezi s cepivi proti covidu, ki potrjeno ne preprečujejo okužbe, prenosa virusa, težjega poteka bolezni in smrti? V Izraelu je bilo od 15. avgusta 59% kritičnih primerov v bolnišnicah POLNO CEPLJENIH!!!«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Če me sprašujete, ali novinarji javnega medija spremljajo in sproti poročajo o pomembnih ugotovitvah glede pandemije, covid-19, cepiv, javnozdravstvenih ukrepov, pravnih, političnih in mednarodnih vidikov itd., vam odgovorjam pritrdilno. To velja tudi za dilemo, ki jo načenjate (cepiva, delta sev koronavirusa, stopnja zaščite, čredna imunost itd). Predlagam vam, da spremljate novice na spletnem portalu RTV Slovenija, posvečenem pandemiji: <https://www.rtv slo.si/zdravje/novi-koronavirus>, kjer poobjavljajo tudi povezane vsebine iz drugih medijev RTV Slovenija. Lahko pa te vsebine spremljate tudi prek portalov posameznih medijev RTV Slovenija, npr. radijskih <https://www.rtv slo.si/radio> ali televizijskih <https://www.rtv slo.si/tv>,

Na teh povezavah (zlasti na prvi) boste našli tudi druge informacije, povezane s pandemijo, ne le medicinske, mdr. o vladnih ukrepih in PCT pogoju. Gre za aktualno temo ne le v Sloveniji, ampak tudi v drugih evropskih državah, kjer prav tako poteka živahna javna razprava o javnem zdravju in osebnih svobodah. Včeraj denimo sem o tem poslušala poglobljeno radijsko oddajo Intelektu, verjamem, da bi v njej našli številne odgovore na svoje dileme. Kot rečeno: vsebine so dostopne na spletu.«

O razmerah na RTV

Interno dogajanje na RTV Slovenija, povezano z vodenjem in upravljanjem zavoda, se je odražalo tudi v odzivih. Ob zapisih o napovedni programski shemi je nekaj gledalcev napovedalo, da ne bo več plačevalo RTV-prispevka, nekateri so predlagali upor proti spremembam. Primeri:

»Če bo generalnemu direktorju RTV Slovenije uspelo, da z načrtovanimi kadrovskimi in programskimi spremembami spremeni NACIONALNO RTV v Janševo trobilo, ne bom več plačevala RTV prispevka. Prepričana sem, da se bo za to odločilo še več gledalcev.« (N. H.)

»Bodite glasni in pravični. Objektivni ! Ne izgovarjajte se na " uravnoteženost", lepo prosim ! Tukaj še posebej kličem gospo Varuhinjo, naj bo objektivna in pokončna pa naj bo oblast takšna ali drugačna . Mi, gledalci in poslušalci si to zaslužimo.To, da je sedanji premier takoj po prevzemu oblast, takoj, že tretjič, zagrozil, da bo naredil red na RTV, vam mora dati samo krila- UPORA !!!!« (V. S.)

»Vprašanje najprej je, ali nas (ki nas je ogromno) varujete tudi pred generalnim direktorjem RTV Andrejem Grahom Whatmoughom? Formalno bi nas morali, toda ali bi to storili tudi dejansko? Današnja farsa v programskem svetu RTV (nesklepčnost, ki so jo povzročili desni svetniki) je v nebo vpijoča. Gre seveda za manipulacijo, ki si jo je generalni direktor privoščil zato, da bi lahko sam odločal (po statutu to lahko stori, glede na vse okoliščine pa je to popolnoma nelegitimno dejanje). Boste kaj storili proti manipulaciji desnice? (Vprašanje, koliko daleč si upate, ste v službi na RTV, posledice kljub posebnemu statusu pa vas lahko doletijo.) Mimogrede, res smo v demokraciji, toda če jo kdo zlorablja, ni demokrat - z vsemi posledicami. (...) Za konec naj po spominu citiram nekega znanega svetovnega strokovnjaka novinarstva: novinar nikoli ne sme biti nepristranski, ampak mora imeti svoje mnenje in mora tudi stati za njim. Politične desnice in levice (če zapišem tako klišejsko) se ne sme nikoli uravnoteževati, novinar jih mora ocenjevati le po njihovih dejanjih. In dejanja desnice so v tem času žal napačne in škodljive za ljudi.« (T. S.)

Varuhinja je pojasnila, da se izreka le o konkretnih programskih vsebinah in storitvah, predvsem z vidika upoštevanja Poklicnih meril in načel novinarske etike ter da v zadeve finančne, kadrovske in pravne narave ne posega, saj kot organ samoregulacije za to nima ne pristojnosti ne kompetenc. Primer nadaljnjega odgovora:

»Vsebinske naloge RTV Slovenija (ki ni samo televizija) so v zakonu in programskih standardih dokaj podrobno opisane in v praksi primerljive z drugimi javnimi medijskimi servisi v Evropi (EBU), okvir javnega interesa pa v imenu javnosti iz leta v leto zariše 29-članski programski svet, in sicer s potrjevanjem programsko-produkcijskega načrta. S tem na koncu odločijo o spremembah v shemah in ponudbi, česa naj bo več in česa manj.

Razumljivo je, da javni medij ne sme biti enostranski kanal, v katerem koli pomenu besede že. Neutemeljeno je pričakovati, da bi nagovarjal le posamezne dele publike oz. javnosti. Gledalci, poslušalci in bralci javnega medija imamo seveda vsak svoje vrednote, svetovnonazorske opredelitve, strankarske in politične preference, življenjske sloge ..., kar se neizogibno zrcali v pričakovanjih glede programske ponudbe. Usoda javnega medija je, da lahko le poskusi nagovoriti to raznolikost in pluralnost javnosti, idealnih medijskih rešitev, ki bi zadovoljile vse, pa ni.

Ko gre za informativno funkcijo, je vrlina javnega medija – kljub tej raznolikosti oz. ravno zaradi raznolikosti pričakovanj -, da je nepristranski oz. da posreduje dovolj preverjenih dejstev in zagotovi dovolj različnih razlag in pogledov o družbenopomembnih dilemah, da si občinstvo o njih lahko samo ustvari mnenje in da je čim bolj opremljeno za sodelovanje v državljskih zadevah. To je uravnoteženost,

kot ga gojijo evropski javni mediji, in je tudi temeljno vodilo javnega medija pri nas. Drži pa, da živimo v časih razgradnje zaupanja v javno in pritiskov, da bi se javni mediji (v različnih evropskih državah) priklonili političnim ali interesnim polom katere koli vrste. Sama posebej pozorno spremljam burne polemike okoli britanskega javnega medija BBC, predvsem v luči samoregulacije in regulacije, poklicnih meril in standardov, a tudi financiranja – saj je tudi tam odprta razprava o RTV-prispevku.«

PRILOGI

Priloga 1: Zadeva Intervju/Vovk, odgovor varuhinje

Spoštovani,

pisali ste mi glede oddaje Intervju, v kateri se je novinar Jože Možina pogovarjal z Igorjem Vovkom, ustanoviteljem zavoda Iskreni (8. avgust, TV SLO 1). V zvezi z napovednikom oddaje oz. oddajo samo sem prejela tri odzive. Skupni imenovalec teh odzivov je vprašanje, ali je bil TV-pogovor v delu, ki se nanaša na položaj, delovanje in pravice skupnosti LGBTQ ter ustavno pravico do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, skladen s standardi javnega medija. V nadaljevanju je skupni odgovor vsem pritožnikom, ki vsebuje mnenja in priporočilo.

Poudarka iz odzivov:

»Zakaj so na javni RTV SLO dovoljene oddaje, kjer gostje netijo nestrpnost ter izključujejo, diskriminirajo, da ne rečem obsojajo marginalne skupine in vsiljuje svoje mnenje zoper ustavno pridobljene pravice o svobodnem odločanju o rojstvih svojih otrok (55. člen ustave RS). Mnenje gostov pa še spretno usmerja voditelj oddaje sam.« (M. P.)

»Prosim za vaš uraden odziv in javno pojasnilo, kako na RTV razumete ideološko "uravnoteženje" programa? Kako določate mejo med predstavitvijo različnih pogledov na ljude pomembna družbena vprašanja in spodbujanjem diskriminacije in posmehovanja do bork in borcev za enakost marginaliziranih in družbeno nepriljubljenih skupin? Izpraševalec ni odgovoren za izjave intervjuvanca/ke je pa odgovoren za svoj odziv nanje, ali pač ne?« (S. L. in J. J.)

Gledalec V. S. je opozoril na citat »Smo proti LGBT ideologiji«, ki je bil izpostavljen v napovedniku oddaje:

»Ne želim si predstavljati naše družbe, kjer bodo najjudarnejše napovednike začenjali citati: "Smo proti rasni enakosti ...", "Smo proti katoliški veroizpovedi ..." "Smo proti generacijski solidarnosti ...", "Smo proti uvažanju tujih delavcev", "Smo proti kulturi narodov bivše države" ... Pri mojem polnem zavedanju in doživljanju že sam napovednik v video obliki (na povezavi) in namigovanje gosta spodbuja nestrpnost, ki temelji na podlagi spolne usmerjenosti, s čimer po moji domnevno krši 297. člen KZ in s tem verjetno tudi notranje akte RTV. Tovrstna nesprejemljiva retorika (in stališča) zoper katerokoli družbeno skupino erodira družbeno povezanost, enakost in zaupanje, ki se jih uniči veliko hitreje, kot zgradi.«

S. L. je varuhinji v vednost poslala tudi javno pismo, v katerem je mdr. zapisala:

»Kdorkoli lahko meni, da so osebe z nevečinskimi spolnimi orientacijami, ki jih brez škode za druge ljudi, prakticirajo soglasni odrasli, bolniki, ki jih je treba zdraviti in da so neprimerni za starševstvo lastnih bioloških ali posvojenih otrok, nihče pa na nacionalni televiziji, ki deluje v državi, kjer je diskriminacija na osnovi katerekoli osebne okoliščine prepovedana v Ustavi,

nima pravice napadati manjšinskih skupin, ki se še vedno krčevito borijo za to, da bi jim priznali enake pravice kot vsem drugim, in jih nesramno obtoževati, da želijo mimo vrste izrivati neplodne dvospolne pare pri posvojitvah.«

Z odzivi sem seznanila pristojno uredništvo in prosila za odziv. Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je odgovorila:

»Pri izbiri sogovornikov za oddajo Intervju so vsi trije voditelji oddaje avtonomni. V zasnovi oddaje je, da v njej ne gostimo politikov, v rokah ustvarjalcev oddaje pa je, da prepoznajo, kdo so ljudje, ki zaslužijo predstavitev. »Kako določate mejo med predstavitev različnih pogledov na ljude pomembna družbena vprašanja in spodbujanjem diskriminacije in posmehovanja do bork in borcev za enakost marginaliziranih in družbeno nepriljubljenih skupin?«, je po mojem ključno vprašanje, s katerim se kot javni medij v tej vse bolj polarizirani družbi z vse bolj srdito retoriko srečujemo vedno pogosteje. Spodbujanje diskriminacije in posmehovanje ni, ni bilo in ne more biti uredniško načelo. Pri izbiri sogovornikov sledimo pluralnosti in vedno pričakujemo, da bo izražanje mnenj spoštljivo, brez spodbujanja nestrpnosti in s tenkočutnim razumevanjem različnosti in enakopravnosti. Žal ni vedno tako; uredniško delo pa je v teh časih, kjer se prepadi v družbi krepijo, vedno bolj razpeto med interesom po zagotavljanju pluralnosti različnih mnenj in skrbjo, da ob tem ni pohojeno dostojanstvo kogarkoli; posameznika ali skupine. Vsem, ki jih je omenjena oddaja prizadela, se opravičujem.«

Menim, da je urednica z opisom precepa, v katerem se znajde uredništvo, ko išče najprimernejši način za obravnavo družbenopomembnih tem, dragoceno prispevala k medijski razpravi. Menim pa tudi, da imajo uredništva na voljo vse vzvode za sprejemanje dobrih programskih odločitev, in sicer z upoštevanjem zasnove oddaj, izbiro ustreznega žanra, fokusa in konteksta obravnave ter doslednim spoštovanjem [Poklicnih meril in načel novinarske etike](#) ter [Programskih standardov](#). Menim, da tudi posamezni programski ustvarjalci znotraj teh okvirov najdejo dovolj smernic za reševanje poklicnih in etičnih dilem. **Menim, da so glede konkretne vsebine opozorila občinstva upravičena in da programska vsebina ni dosegala pričakovanih standardov.** Menim tudi, da so uredniška opravičila vselej dobrodošla, pri čemer pa se z opravičilom zgolj tistim, ki jih vsebina osebno prizadene, ne bi smeli izogibati resni razpravi o napakah, zlasti ponavljajočih.

V minulih letih sem, ob različnih konkretnih povodih, glede oddaje Intervju že večkrat opozorila na podobne nedoslednosti in pomanjkljivosti. Med drugim sem priporočila:

- naj pri izbiri sogovornikov sledijo zasnovi oddaje (portretni pogovori z zanimivimi in izstopajočimi posamezniki o njihovem življenjskem in poklicnem opusu, dosežkih in stvaritvah, javnem delu in družbenem angažmaju);
- naj v pogovorih, ko sogovornik omenja konkretne posameznike ali skupine ljudi, voditelj upošteva načelo kritične distance, ki mdr. pomeni, da mora v imenu javnosti

zaščititi osebno dostojanstvo ali pieteto do tistih, ki jih ni v studiu, da bi se branili sami, in se ograditi od izrekanja neprimernih ali diskriminatornih stališč o skupinah ljudi;

- naj se pri izbiri tem in sogovornikov izogibajo družbenim in političnim aktualizmom, ki terjajo prikaz druge plati ali celovit prikaz v nizu (saj Intervju tega ne omogoča);
- naj za obravnavo tem, ki so polemične in po vsebini kontroverzne, ker npr. delijo javnost in stroko ali pa terjajo širok nabor poudarkov in razlage podatkov, izberejo žanre, ki omogočajo razpravo, analizo, razčiščevanje dilem in tudi morebitnih skrajnih pogledov (kar intervju ni);
- naj v intervjuju, ki je po pravilih žanra enosmerno sporočanje stališč tistega, ki je intervjuvan, še posebej ne načenjajo tem, ki preprašujejo državljske in splošne človekove pravice, civilizacijske pridobitve in enakost med ljudmi ter nasploh temelje družbene ureditve, saj v tem žanru ni mogoče zagotoviti celovitosti;
- naj se voditelj, četudi gre za empatičen in vsebinsko bogat dialog, pogovora ne obremenjuje z lastnimi pogledi in sugestivnimi vprašanji, kar lahko vzbudi vtis pristranskosti.

(Gl. npr.: Zadeva Intervju/Dežman - [julij 2018, str. 4](#); Zadeva Intervju/Perko - [januar 2019, str. 10](#); Oddaja Intervju: razkrivanje preteklosti ali žalitev, [november 2020, str. 17](#); Oddaja s sporno vsebino: objaviti ali ne objaviti?, [marec 2021, str. 6](#); Kritično o oddaji Intervju, 9. maja, [maj 2021, str. 7](#))

Pri tem poudarjam, da **nikakor ne gre za dilemo, o čem se v javnem mediju sme ali ne sme govoriti, ampak za načela, kako naj se o čem govori**. Menim, da mora biti v javnem mediju dovolj prostora za različne poglede – tudi takšne, s katerimi se del občinstva ne more poistovetiti ali jih ne razume in jih ne more sprejeti. Menim, da javnost urednikom in novinarjem ne more odrekati pravice do avtonomne izbire tem ali gostov, kakor tudi **ni upravičeno pričakovati, da bodo idealizirali stvarnost ali jo prikazovali takšno, kakršna ni**. Če denimo v družbi obstajajo predsodki ali nesoglasja in se o njih razvnamajo razprave je o tem treba poročati, navzkrižja ali kontroverze pa predstaviti v programih javnega medija. Prav tako menim, da vloge voditeljev pogovorov ni mogoče skrčiti na zastavljavce tehničnih vprašanj v popolnoma nevtralni vlogi; dolžnost voditeljev pa je, da v pogovoru sodelujejo kot dobro pripravljene in tematsko poučene sogovorniki, ki do intervjuvanca in teme pogovora ohranjajo kritično distanco, z zavedanjem, da sprašujejo v imenu javnosti.

Povzemam še nekaj priporočil novinarjem in uredništvom javnega medija, ki sem jih glede vodenja pogovornih oddaj, zlasti razčiščevanja spornih, skrajnih ali kontroverznih izjav, izbor sogovornikov ter prepoved diskriminatornega govora, seksizmov, stereotipov in predsodkov zapisala v dosedanjih obravnavah:

- naj k razpravi o kompleksnih in zahtevnih temah, ki terjajo tenkočuten pristop ali so v širši javnosti manj znane, povabijo kvalificirane govorce, ki lahko z navajanjem dejstev, pojasnili in strpno izmenjavo mnenj občinstvu pomagajo razumeti te vsebine, ne da bi poglobljali delitve in razpihovali strasti;

- naj se na vsebinsko zahtevne pogovore pripravijo tako, da bodo v imeni javnosti lahko razčistili nejasnosti, kontroverzne izjave, dvomnosti, premalo argumentirane trditve intervjuvanca;
- naj novinarjeva vprašanja in poklicne sodbe vselej slonijo na preverjenih podatkih, naj se v njih ne pomešajo voditeljeva osebna mnenja in preverljiva dejstva, naj se sogovorniku/sogovornikom ne vsiljuje pogovor skozi optiko novinarjevih lastnih prepričanj;
- naj v pogovorih ne sodelujejo v utrjevanju ali podžiganju stereotipov, predsodkov ali diskriminatornih pogledov na posameznike ali skupine ljudi ter dosledno upoštevajo zavezo iz programskih standardov, da javni medij spoštuje ustavne pravice slovenskih državljanov;
- naj uredništva v primerih, ko intervjuvanec v oddaji izreka skrajna stališča, premislijo o možnosti ali potrebi, da se v naslednjo enako oddajo povabi sogovornika, ki lahko občinstvu ponudi drugačne argumente, poglede in razlage dejstev;
- naj uredništva skrbijo, da bo izbor sogovornikov v posameznih pogovornih oddajah čim bolj raznovrsten, kot plod uredniškega tehtanja (glede na zasnovo, format, žanr, kontekst), saj avtonomni izbor gostov po merilu voditeljevega poklicnega ali osebnega interesa lahko privede do enoličnosti in predvidljivosti oz. vtisa pristranskosti, predvsem pa ustvari praznine ali sive lise v odslikavanju družbene stvarnosti oz. pokrivanju družbenih sfer.

(Gl. npr.: O simbolih, povojnih pobjah in sočutju, [maj 2018, str. 23](#); Več odzivov na oddajo Intervju, [januar 2021, str. 12](#); Gost Odmevov o »ja pomeni ja«, [februar 2021, str. 6](#); Vodenje majskih Tarč, [maj 2021, str. 7](#); Zadeva Nedeljski gost/poklicni standardi, [julij 2021, str. 23](#).)

Menim, da je obravnava vaših odzivov lahko primerna priložnost, da programske ustvarjalce vnovič spomnim na ugotovitve in priporočila v nekaterih sorodnih zadevah, ki bi jim bili lahko v pomoč pri delu.

Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija, vsem uredništvom RTV Slovenija, ki gojijo žanr intervju, in vsem novinarjem, ki vodijo pogovorne oddaje, bom vnovič **priporočila** poglobljeno razpravo o žanrskih ter poklicnih in etičnih usmeritvah za pripravo kakovostnih pogovornih vsebin.

Na koncu še omenjam, da je bil 15. avgusta, po TV-oddaji Intervju, predvajan popravek dejstev, ki jih je teden pred tem, 8. avgusta v Intervjuju izrekel gost Igor Vovk, in sicer glede Barbare Rajgelj.

Lep pozdrav, Ilinka Todorovski

Priloga 2: Prezrti deli Slovenije? Primer oddaje Ljudje in zemlja

Poročilo o prispevkih z Dolenjske in Gorenjske za oddaje Ljudje in zemlja, ki jih je mariborsko uredništvo pripravilo v obdobju 1. 1. 2021–15. 7. 2021

/Poročilo posredoval odgovorni urednik TV maribor Tomaž Karat/

GORENJSKA

3.1.2021 – BOHINJSKE PLANINE:

PLANINA ZAJAMNIKI / sogovorniki - ALOJZ FRELIH, JOHANA MLAKAR, CILKA MLAKAR, ANDREJ SODJA

PLANINA GORELJAK / sogovorniki – DUŠAN JOVIČ, MARJAN ŠTRAUS

PLANINA ZAJAVORNIK / sogovorniki: VERONIKA HRIBAR, CIRIL STRGAR, BORIS ŽIGERT

PLANINA USKOVNICA /sogovorniki: MAJDA JEROM, JANEZ ZUPAN

21.3.2021 – PRIDELOVALCI KROMPIRJA V KRIZI:

TROBLJE – BORIS ZUPAN, pridelovalec

NAKLO – PETER GRAŠIČ, pridelovalec

ŠKOFJA LOKA – JANEZ PORENTA, predsednik KZ SLOGA

ŠKOFJA LOKA – MARIJA MEHLE, KZ SLOGA

CERKLJE – MIRO JENKO, direktor KZ CERKLJE

IZJAVE KUPCEV V TRGOVINI

KRANJ – MARIJA KALAN, KGZ KRANJ

11.4.2021 – PODBREŠKA POTICA:

PODBREZJE – VERONIKA ALJANČIČ, MARIJA ŠTAUT, mojstrici peke

PODBREZJE – JERNEJ JEGLIČ, vodja projekta

dr. JANEZ BOGATAJ

DACA PERNE, predsednica KD TABOR

JANKO JEGLI, gospodar na kmetiji

18.4.2021 – RATEŠKI KRAPI:

RATEČE – JERCA OMAN, najstarejša vaščanka

TOMAŽ KRAMAMR, prevzemnik kmetije

JERNEJ RAC, partner v projektu

2.5.2021 – OPRAŠEVALCI V NARAVI:

ŠKOFJA LOKA – dr. DANILO BEVK, vodja projekta

NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

20.6.2021 – SLOVENSKO ZADRUŽNIŠTVO NA PRELOMU:

BRDO PRI KRANJU- MITJA VODNJOV, KZ ŠKOFJA LOKA/sgovornik z Gorenjske

DOLENJSKA

28.3.2021 – INOVATIVNO ŽIVILO:

GORENJE PONIKVE, TREBNJE – TONI KUKENBERG

MALI VRH, MIRNA PEČ – JAKA KASTELIC

28.3.2021 – EVROPSKI PROJEKT V SADJARSTVU:

KRŠKO – ŽIGA MIKOLIČ, TEHNOLOG, EVROSAD
PLETERJE – NEJC RUMPRET, SADJAR
NOVO MESTO – mag. ANDREJA BRENCE, KGZ NOVO MESTO

20.6.2021 – DIGITALIZACIJA ZADRUG:

TREBNJE – STANKO TOMŠIČ, direktor, KZ TREBNJE

4.7.2021 – FITOTERAPIJA:

PODGORJE PRI PIŠECAH- LUKA KRISTANC, ANDREJA PAPEŽ KRISTANC
VIŠNJA GORA – REBEKA DOLENŠEK, PETER PAL
NOVO MESTO – dr. NEVENKA KREGAR VELIKONJA, SABINA KRSNIK

11.7.2021 – DAN TEHNIKE:

NEMŠKA VAS – JERNEJ ŽAREN, vinogradnik
NOVO MESTO – MARTIN MAVSAR, KGZ NOVO MESTO

BELA KRAJINA

V naši oddaji smo pred izbruhom epidemije redno, vsaj 3 x na leto pripravljali prispevke iz Bele Krajine (večkrat tudi celo, takrat še 50 min. oddajo). Nazadnje smo bili v BK tik pred zaprtjem. Pripravili smo 15 min. prispevek:

15.3.2020 - FESTIVAL PREDIKATOV METLIKA/poteka vsaka 4 leta/16.00 min. :

JANEZ STOPAR, DV METLIKA
PATRICIJA BLAŽIČ, kraljica metliške črnine
IVANKA BADOVINAC, enologinja, KGZ NOVO MESTO
Dr. JULIJ NEMANIČ, upokojeni enolog, vinski vitez
JOŽE PRUS, KOROMAČA
MATIJA PEČARIČ, ČURILE
MARIJA MAVRETIČ, DRAŠIČI

16.6.2019 – KZ ZADRUGA METLIKA – 25 min.:

Predstavili smo tradicijo in zgodovino kmetijske zadruge in obiskali okoliške vinogradnike.

V BK smo v zadnjih 20 letih posneli več daljših prispevkov o ovčjereji, v Šokčevem dvoru nekaj etnoloških tem o belokranjskih pisanicah, gojenju in predelavi lana, prehrani tamkajšnjih kmetov v preteklosti, o značilnih nošah, belokranjski čebuli, travniških sadovnjakih, delovnih konjih, id. Seveda tudi sodobnejše teme, saj imajo na tem območju tudi večje, sodobne pridelovalce mleka. Za celotno oddajo, ki smo jo posneli v Malem Nerajcu smo prejeli pohvalo na Circomu.

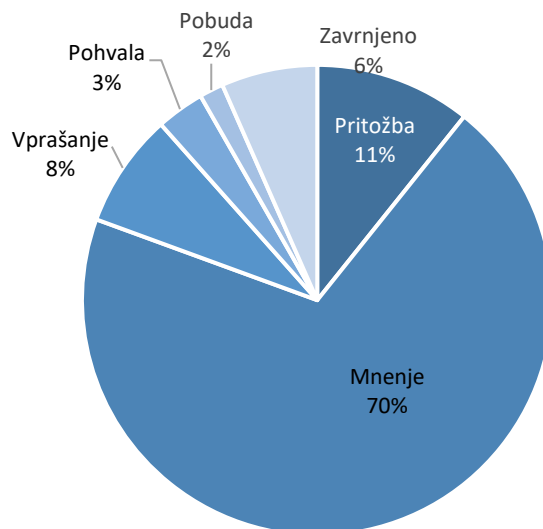
Tudi letos julija smo se dogovarjali za prispevek s tega območja in sicer o predstavitvi enega izmed Društev kmečkih žena in ponovno o pomenu zaščite belokranjske pogače, pa so sami odpovedali, ker se niso uspeli organizirati. Snemanje smo prestavili na jesen.

STATISTIKA

	AVGUST 2021	JULIJ 2021	AVGUST 2020
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	166	36	54
Informativni program	19	21	39
Kulturno umetniški program	7	2	2
Razvedrilni program	0	1	2
Športni program	17	4	3
Program plus	98	2	1
Ostalo	25	6	7
REGIONALNI CENTER / TV program		1	0
Televizija Maribor	0	1	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	3	16	5
Radio Prvi	0	6	4
Val 202	3	10	0
Ostalo	0	0	1
MMC			
SKUPAJ	15	13	8
Novinarske vsebine	5	3	2
Uporabniške vsebine	9	9	5
Storitve	1	1	1
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ		1	0
TV Capodistria	0	1	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	58	197	38
Jezikovna kultura	3	2	3
Oglaševanje	1	9	0
Dostopnost in prilagojeni programi	2	1	0
RTV prispevek	3	7	2
Tehnične zadeve	0	2	3
RTV SLO - splošno	33	156	12
Ostalo	0	3	1
Zavrnjena obravnava	16	17	17
VSI ODZIVI	242	264	105

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	242
Pritožba	26
Mnenje	169
Vprašanje	19
Pohvala	8
Pobuda	4
Zavrjneno	16

Statistika po načinu oddaje odziva

SKUPAJ	242
Elektronska pošta	209
Spletni obrazec	18
Pismo	1
Telefon	14

